

**Slovenská psychologická spoločnosť pri Slovenskej akadémii vied
Českomoravská psychologická spoločnosť
Slovenská komora psychológov**

31. Psychologické dni

Otázky rozhodovania: Teória, empiria, život

Program konferencie a kniha abstraktov

**Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK
11. – 13. septembra 2013
Bratislava**

31. medzinárodná konferencia Psychologické dni

Otázky rozhodovania: Teória, empiria, život

Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK

11. – 13. septembra 2013

Bratislava

Programový výbor:

doc. PhDr. Ivan Sarmány-Schuller, PhD. (vedúci programového a organizačného výboru)

doc. PhDr. Mária Bratská, PhD.

Mgr. Radoslav Blaho

Organizačný výbor:

Mgr. Mária Budzáková

Doc. PhDr. Matej Czako, CSc.

PhDr. Eva Farkašová, CSc.

PhDr. Radomír Masaryk, PhD.

Mgr. Michaela Tatárová

Editor knihy abstraktov: Radomír Masaryk

© Výbor Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV

Vydal: STIMUL Bratislava, 2013

Autor loga: Radoslav Blaho

Publikácia neprešla jazykovou úpravou. Za obsahovú aj jazykovú stránku abstraktov a názvov príspevkov zodpovedajú ich autorky a autori.

ISBN 978-80-8127-081-9

EAN 9788081270819

Program konferencie: streda 11. septembra 2013

<p>12.30</p>	<p>Otvorenie Psychologických dní (aula), Ivan Sarmány-Schuller, Jaroslav Šturma, Silvia Miháliková, Martin Miler; moderátori: Ivan SARMÁNY-SCHULLER, Jaroslav ŠTURMA</p> <p>13.00 HELLER Daniel: Historie lidského rozhodování 13.30 BAČOVÁ Viera: Rozhodnutia so závažnými dôsledkami: možno sa na ne pripraviť? (prestávka) 14.30 UHLÁŘ Pavel: Konace a rozhodování vsystému mysli 15.00 HALAMA Peter: Emócie pri komplexnom rozhodovaní v naturalistickom prostredí 15.30 JURIŠOVÁ Erika, PILÁRIK Ľubor: Osobnosť a emócie v rozhodovaní: Teória, empiria, život</p>
<p>16.15</p>	<p>16.15 - 17.45 Valné zromaždenie SPS pri SAV (Aula) 18.00 - 18.25 Ukážky cvičenia Tai-chi (Aula)</p>

Program konferencie: štvrtok 12. septembra 2013

<p>8.00</p>	<p>Sekcia I (Miestnosť A) <i>Soňa LEMROVÁ, Lenka SOKOLOVÁ</i></p> <p>SMÉKALOVÁ Eleonóra, LEMROVÁ Soňa: Využití dotazníku vyučovaciho stylu ROSSI Soňa, BRATSKÁ Mária: Uplatnenie absolventov psychológie po ukončení magisterského štúdia na pracovnom trhu SOKOLOVÁ Lenka: Motivácia k štúdiu psychológie u bratislavských gymnazistov a gymnazistiek LEMROVÁ Soňa, VLČKOVÁ Hana, SMÉKALOVÁ Eleonóra: Spokojení a nespokojení učitelé a jejich osobnost LEMEŠOVÁ Miroslava: Čo ak je realita ešte horšia... Obavy študentov a študentiek učiteľstva</p>	<p>Sekcia III (Miestnosť B) <i>Tatiana TAROČKOVÁ, Ivo HURDÁLEK</i></p> <p>HRICOVÁ Monika, MAXIMOVÁ Dominika: Starostlivosť o seba a miesto zvládania pri chronickej bolesti TAROČKOVÁ Tatiana: K existenciálnej teórii smútenia Thomasa Attiga BUBENÍKOVÁ Milina, BRÁZDILOVÁ Dana: Utrpenie z pohľadu zdravotníckych professional BLAHO Radoslav: Keď rozhoduje svedomie. Vnímanie svedomia a výhrady vo svedomí zdravotníckym personálom HURDÁLEK Ivo: Volní konflikty dle intenční teorie vhladu (myšlení)</p>
<p>09.30</p>	<p>Prestávka na kávu</p>	
<p>10.00</p>	<p>Sekcia II (Miestnosť A) <i>Alena PLHÁKOVÁ, Marián GROMA</i></p> <p>LAJČIAKOVÁ Janka: Špecifiká práce školského psychológa so žiakmi s Aspergerovým syndrómom GROMA Marian, HÓKOVÁ Tímea, JARIABKOVÁ Katarína: Zdravotné postihnutie ako determinant úspechu a seberealizácie ČECHOVÁ Daniela, ŠIROKÁ Kristína: Reziliencia adolescentov s postihnutím a štýl rodičovstva REPISKÝ Juraj, ČOREJOVÁ Adela, VOJTIKEVIČOVÁ Jana: Vplyv užívania metylkobalamínu na klinické prejavy u detí s detským autizmom ↵</p>	<p>Sekcia IV: Diagnostika v praxi (Miestnosť B) <i>Anton HERETIK jr., Pavel ŠKOBRTAL</i></p> <p>ŠKOBRTAL Pavel: Možnosti využiti stresového profilu v KBT HERETIK Anton, HERETIK Anton jr.: Vybrané zmeny v novej klasifikácii DSM 5 v kontexte vzdelávania a rozvoja klinickej psychológie na Slovensku KLUBERT Peter, BÍLIK Rastislav, GÁLOVÁ Lucia: Analýza odpovedí probantov v projektívnej technike TABaK na zisťovanie agresivity KALIŠ Mojmír: Vplyv osobnostných črt uchádzačov o zamestnanie na rozhodovanie o jeho prijatí do zamestnania ↵</p>

	DOSTÁL Daniel, PLHÁKOVÁ Alena, ZÁŠKODNÁ Tereza: Rozdíly v autistických rysech a pěti obecných dimenziách osobnosti medzi studenty exaktných a humanitných vied	MÁTHÉ Róbert, ŠTEFÁNIKOVÁ Jana: Možnosti využitia MMPI-2 v klinicko-psychologickej diagnostike: Analýza výsledkov štandardizačnej vzorky
11.30	Prestávka na obed	
12.30	Posterová sekcia (koridor), moderátori: Dagmar KOPČANOVÁ, Vladimír SALBOT	
13.30	<p>Sekcia V (Miestnosť A) Eva FARKAŠOVÁ, Panajotis CAKIRPALOGLU</p> <p>FARKAŠOVÁ Eva: Bilingválne vzdelávanie v 1. ročníku základnej školy</p> <p>VÁVROVÁ Zuzana: Cirkadiánní preference ve vzťahu k osobnosti</p> <p>ŠROMOVÁ Ester, ŠMAHAJ Jan: Self u rozumově nadaných dětí, výzkum v průběhu</p> <p>FLAŠKA Karel, CAKIRPALOGLU Panajotis: Analýza časopriestorového kontinua jako cesta k poznání hodnot jedinečné osobnosti</p> <p>GAJDOŠOVÁ Eva, VALIHOROVÁ Marta, BORISOVÁ Ekaterina: Nové trendy pri príprave psychologov pre edukačnú prax</p>	<p>Sekcia VI: Rozhodovanie o výbere partnera, atraktivita (Miestnosť B) Denisa ŠUKOLOVÁ, Lenka ŠRÁMKOVÁ</p> <p>ŠUKOLOVÁ Denisa, SARMÁNY-SCHULLER Ivan: Preferencie psychologických (osobných) charakteristík pri výbere partnera v strednej a staršej adolescencii</p> <p>ŠEBOKOVÁ Gabriela, ŠUKOLOVÁ Denisa: Výber partnera u adolescentov v kontexte funkčnosti rodinného systému</p> <p>ŠRÁMKOVÁ Lenka: Atraktivita tváre a postavy</p> <p>SARMÁNY-SCHULLER Ivan, ZAJACOVÁ Iveta: Porovnanie reprodukčnej stratégie r/K vzhľadom k dimenzii kognitívneho štýlu „šírka kategorizácie“</p> <p>SVÁKOVÁ Martina, BREZINA Igor: Vytváranie kognitívnych štruktúr v kontexte s osobnostnými dimenziami vplyvajúcimi na rozhodovanie jedinca</p>
15.00	Diskusia k zákonu o psychologickej činnosti (Aula)	
17.00	<p>Sekcia VII: Rozhodovanie a neistota (Miestnosť A) Ivan SARMÁNY-SCHULLER, Marta VALIHOROVÁ</p> <p>BEŇOVÁ Katarína: Významné prediktory rizikového správania vodičov v nebezpečných dopravných situáciách</p> <p>GAJDOŠOVÁ Lucia, SARMÁNY-SCHULLER Ivan: Neistota, istota a diferencované hodnotenie atraktivity pri výbere partnera</p> <p>BUKVAJOVÁ Veronika, SARMÁNY-SCHULLER Ivan: Neistota, istota a dimenzie kognitívneho štýlu reflexivita, impulzivita pri rozhodovaní sa v časovom strese</p> <p>SVITAČOVÁ Marcela, SARMÁNY-SCHULLER Ivan: Neistota-istota a copingové stratégie v procese rozhodovania vzhľadom k profesiovej skúsenosti</p> <p>KIŠŠOVÁ Adriana, SARMÁNY-SCHULLER Ivan: Subjektívna neistota a „aditívne“ informácie ako faktory prispievajúce k zmene rozhodnutia</p>	<p>Sekcia VIII: Internet v pluse i mínuse (Miestnosť B) Jozef ŠIMÚTH, Mária BRATSKÁ</p> <p>LIŠKOVÁ Jana, BRATSKÁ Mária: Pomáha Facebook pri zakladaní nových partnerských vzťahov?</p> <p>TATÁROVÁ Michaela: Svetový deň bezpečného internetu</p> <p>FERKOVÁ Štefánia: Nástrahy komunikačných technológií, kyberšikana</p> <p>ŠIMÚTH Jozef, SARMÁNY-SCHULLER Ivan: Aplikácia výskumu v oblasti kognitívneho a rozhodovacieho štýlu vo vzdelávaní a manažmente</p>

Program konferencie: piatok 13. septembra 2013

<p>08.00</p>	<p>Sekcia XI: Rozhodovanie v pracovnej oblasti (kariéra, motivácia...)(Miestnosť A) <i>Eva LETOVANCOVÁ, Karel PAULÍK</i></p> <p>ČINOVSKÝ Kamil: Úspešnosť profesijnej činnosti inšpektora poriadkovej služby PAULÍK Karel, TICHÝ Michal: Prožívajú učiteľky svou pracovní zátěž intenzivněji než zdravotní sestry? LÁTALOVÁ Veronika, PILÁRIK Ľubor: Autonómia motivácie kariérnej voľby a spokojnosť s rozhodovaním LETOVANCOVÁ Eva: Kontext rozhodovania o kariére u vysokoškolákov BRICHČÍN Petr: Možnosti diagnostického užití Testu volní regulace, TVOR 5.0</p>	<p>Sekcia X: Varial (Miestnosť A) <i>Mária BRATSKÁ, Jaroslav ŠTURMA</i></p> <p>JURSOVÁ ZACHAROVÁ Zlatica: Neverbálna komunikácia a jej využitie pri utváraní vzťahu učiteľ-žiak MURÍNOVÁ Paulína, BRATSKÁ Mária: Zdravotná sestra a pacient s afáziou: komunikačné špecifiká MAJERČÍKOVÁ Katarína, BRATSKÁ Mária, RUČKOVÁ Gabriela: Tanečný dialóg: tanečno-tréningové techniky ako nástroj na zlepšenie komunikácie v partnerskom vzťahu RÁCZOVÁ Beáta: Sebaregulácia v oblasti starostlivosti o seba vo vzťahu k sebaúčinnosti u seniorov ŠELINGEROVÁ Alexandra, BRATSKÁ Mária: Výskyt záťažových situácií u študentov psychológie v bakalárskom štúdiu</p>
<p>10.00</p>	<p>Sekcia XI: Rozhodovanie v diferencovaných súvislostiach (Miestnosť B) <i>Moderátori: Radomír MASARYK, Daniel HELLER</i></p> <p>MASARYK Radomír: Možnosti využitia kvalitatívnych metód pri skúmaní rozhodovania RUISEL Imrich: Usudzovanie ako súčasť múdrosti KORDAČOVÁ Jana: Rozhodovanie v schémach MACEJKA Marián, HARENČÁROVÁ Hana: Intuícia, uvažovanie a seba-riadené učenie u manažérskych a ne-manažérskych administratívnych zamestnancov KOSTOVIČOVÁ Lenka, KONEČNÝ Matúš, DUDEKOVÁ Katarína: Čo to vlastne meriame? Reflexia testu kognitívnej reflexie</p>	
<p>12.00</p>	<p>Záver konferencie, zhodnotenie (Miestnosť B)</p>	

Program konferencie: zoznam posterov

Posterová sekcia (koridor), moderátori: Dagmar KOPČANOVÁ, Vladimír SALBOT
Štvrtok 12/9 od 12.30 do 13.30 hod.

1. **BORISOVÁ Ekaterina:** Špecifiká psychodiagnostickej práce v školách a školských zariadeniach v Rusku
2. **CVIKOVÁ Viera, CHLEBNIČANOVÁ Kristína:** Sociálne spôsobilosti a výskyt psychosomatickej symptomatológie v období vynárajúcej sa dospelosti
3. **CVIKOVÁ Viera, PECKOVÁ Kristína:** Postoje k psychológii a psychologickému pomociu u Slovákov a Američanov
4. **GÁLOVÁ Lucia, UHLÁRIKOVÁ Jana, ROSA Ivan:** Dotazník klímy školskej triedy (CES) v jeho personálnej forme, dodatočné analýzy
5. **HARENČAROVÁ Hana, STRÍŽENEC Michal:** Súvisí kritické myslenie s kognitívnou reflexiou? Porovnanie výsledkov testu kognitívnej reflexie a subtestu kritického myslenia – úsudok
6. **JURČOVÁ, Sabína, UHLÁRIKOVÁ, Jana.** Vzťahová väzba v kontexte vyhľadávania cybersexuálnych vzťahov
7. **KOČIŠOVÁ Monika:** Podporou kritiky k lepšiemu hodnoteniu? Heuristika dostupnosti pri hodnotení vysokoškolského kurzu študentmi
8. **KOPČANOVÁ Dagmar:** Psychologické poradenstvo v kontexte problému sexuálnej identity
9. **KROČANOVÁ Ľubica:** Dieťa s viacnásobným postihnutím v náhradnej rodine ako poradenský problém
10. **MARTINKOVIČ Martin, BEKOVÁ Lenka:** Úloha implicitných motívov pri kariérovom rozhodovaní
11. **OČENÁŠKOVÁ Veronika, SOBOTKOVÁ Irena:** Partnerská spokojnosť žien v akademických povolaniach
12. **PÁLENÍČKOVÁ Libuše:** Vnímání barev jako problém bezpečnosti práce.
13. **REITEROVÁ Eva, OBEREIGNERŮ Radko, OREL Miroslav:** Piers, Harris sebezposuzovací škála pro děti 2: pilotní ukazatele české verze
14. **SLAVÍKOVÁ Ivana, KARLICKÝ Michal:** Metodologická základna bilanční diagnostiky
15. **SZAMARANSZKÁ Ivana, VARHOLÍKOVÁ Júlia, TOMKOVÁ Jarmila:** Správanie detí na Facebooku v závislosti od ich spokojnosti s rovesníckymi vzťahmi
16. **SZAMARANSZKÁ Ivana, FILÍPKOVÁ Bibiana:** Využitie hipoterapie pri práci s deťmi a adolescentmi s poruchami správania
17. **SZOBIOVÁ Eva, HORŇÁKOVÁ Anna:** Aká je tvorivosť a reziliencia adolescentov z detských domovov?
18. **TOMKOVÁ Jarmila, VARHOLÍKOVÁ Júlia, SZAMARANSZKÁ Ivana:** Vzťah sebaúcty adolescentov s tým, čo robia a čo zažívajú na sociálnej sieti Facebook
19. **TÚNYIOVÁ Mária, SARMÁNY-SCHULLER Ivan:** Potreba štruktúry vo vzťahu k intuitívnemu rozhodovaniu
20. **VARHOLÍKOVÁ Júlia, SZAMARANSZKÁ Ivana, TOMKOVÁ Jarmila:** Obraz používateľov Facebooku (prierezové výsledky výskumu)
21. **ZBORTEKOVÁ Katarína:** Sebaopínanie a prežívanie adolescentov so sluchovým postihnutím v kontexte ich školskej integrácie

**Abstrakty príspevkov konferencie
v abecednom poradí**

Rozhodnutia so závažnými dôsledkami: možno sa na ne pripraviť?

Viera Bačová

Ústav experimentálnej psychológie SAV, Bratislava; Ústav aplikovanej psychológie FSEV UK, Bratislava, viera.bacova@savba.sk

Rozhodnutia so závažnými dôsledkami sú tie, v ktorých voľby obsahujú možnosť veľkej emočnej a/alebo finančnej straty v budúcnosti, pričom súčasne vieme, že bude ťažké, ak nie nemožné, rozhodnutie po jeho urobení zmeniť. Na rozhodnutia, ktoré v živote zaväzujú najviac, sme často najmenej pripravení (Kunreuther et al., 2002), či už pre málo možností tréningu, rýchle zmeny podmienok a tým nemožnosti učiť sa zo skúseností ostatných, prípadne neschopnosti rozpoznať potrebu pomoci v rozhodovaní. Autorka na príklade finančného rozhodovania poukazuje na veľký rozpor medzi súčasnou komplexnosťou a komplikovanosťou rozhodovania a limitovanými spôsobilosťami ľudí získavať a analyzovať relevantné informácie a urobiť optimálnu voľbu. Tento rozpor predstavuje výzvu pre psychológiu: nielen porozumieť procesom rozhodovania, ale pomôcť pripraviť opatrenia na zmiernenie zraniteľnosti ľudí v dôsledku nesprávneho rozhodnutia, ktoré môže mať závažné, až existenčné dôsledky.

Kľúčové slová: rozhodnutia so závažnými dôsledkami, konflikt v rozhodovaní, finančné rozhodovanie

Grantová podpora: Centrum excelentnosti SAV „Centrum strategických analýz“ (CESTA).

Významné prediktory rizikového správania vodičov v nebezpečných dopravných situáciách

Katarína Beňová

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra psychológie, katarina.benova@hotmail.com

Dopravno-psychologická diagnostika vodičov je jednou z najdôležitejších súčastí posudzovania psychickej spôsobilosti riadiť dopravný prostriedok. V predkladanej štúdii sa zaoberáme zastúpením individuálnych prediktorov podieľajúcich sa na vysokej a nízkej miere tendencie riskovať. Výskumnú vzorku tvorilo 144 vodičov autobusov, trolejbusov a električiek. Okolnosti konfrontácie s potenciálne nebezpečnými dopravnými situáciami boli vodičom prezentované pomocou 24 videozáznamov Viedenského testu tendencie riskovať. Na zber údajov sme použili aj výkonové testy Expertného systému Traffic, Anamnestický dotazník a osobnostný dotazník SPIDO. Výsledky regresných analýz preukázali, že prediktormi vysokej miery tendencie riskovať sú regulačná ($p=0,000$) a emocionálno-adjustačná variabilnosť ($p=0,025$). Nízkou mierou ochoty riskovať predikujú serióznosť - bezstarostnosť ($p=0,000$), selektívna pozornosť ($p=0,005$), kognitívno-adjustačná variabilnosť ($p=0,003$) a počet nezavinených nehôd ($p=0,031$).

Kľúčové slová: dopravné situácie, riziko, tendencia riskovať, individuálne prediktory, bezpečnosť v doprave

Keď rozhoduje svedomie: Vnímanie svedomia a výhrady vo svedomí zdravotníckym personálom

Radoslav Blaho

Katedra psychológie, Filozofická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava, radoslav.blaho@gmail.com

Napriek legitímnej možnosti uplatnenia výhrady vo svedomí sú pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti často prítomné rôzne morálne konfliktné situácie, spájané s prítomnosťou svedomia. Pri jej poskytovaní môže dochádzať k rozporu medzi povinnosťou plynúcou z pracovnej náplne a vlastným svedomím, čo môže mať dôsledky rôznej závažnosti na psychickú integritu jednotlivca. Napriek tomu je však táto problematika v našich reáliách skôr politickou, resp. spoločenskou témou a absentuje pohľad od tých, ktorí/é sú s ňou konfrontovaní/é priamo pri vykonávaní svojho povolania. Naším empirickým zámerom je preto prostredníctvom kvalitatívnych pološtruktúrovaných rozhovorov priniesť pohľad poskytovateľov/liek zdravotnej starostlivosti a predstaviť jednotlivé atribúty a špecifiká, s ktorými je vnímanie tejto psychickej inštancie spájané.

Kľúčové slová: svedomie, výhrada vo svedomí, zdravotnícky personál.

Špecifiká psychodiagnostickej práce v školách a školských zariadeniach v Rusku

Ekaterina Borisová

Paneurópska vysoká škola, ekaterina.borisova@paneurouni.com

Cieľom príspevku je poukázať na špecifiká psychodiagnostickej práce v školách a školských zariadeniach v Rusku. Systematizuje vlastnosti diagnostickej práce školského psychológa, etapy a druhy jeho práce v tejto oblasti a zároveň analyzuje vzájomnú interakciu medzi školským psychológom a žiakom. Autorka sa zaoberá hlavne fungovaním práce školského psychológa na ruských školách.

Kľúčové slová: školská psychológia, diagnostika, školský psychológ, interakcia

Možnosti diagnostického užití Testu volní regulace – TVOR 5.0

Petr Brichcín

*Katedra řízení lidských zdrojů, Vysoká škola ekonomie a managementu,
petr.brichcin@vsem.cz*

Lidské rozhodování ovlivňují vedle jiných faktorů i volní charakteristiky osobnosti. Jde zejména o volní úsilí a sebekontrolu. Test volní regulace je objektivní výkonový test určený k měření volních charakteristik sebekontroly a volního úsilí. Test je koncipován tak, aby poskytl informace o volních charakteristikách při podávání výkonu v různých situacích: vykonávání jednoduché rutinní činnosti, vykonávání náročnější rutinní činnosti, v zátěži, po skončení zátěže, při zvýšené motivaci, při samostatném plánování výkonu a v situaci náročné na vytrvalost. Testovaná osoba provádí po jednotlivých subtestech sebehodnocení, které je srovnáváno s reálnými výsledky. To umožňuje sledovat další důležitý faktor – schopnost sebereflexe v různých situacích. Pro svou objektivitu je TVOR vhodný k použití v celé řadě oblastí – v klinické praxi, ve školním i rodinném poradenství, v dopravní i pracovní psychologii.

Klíčové slová: rozhodování, vůle, volní charakteristiky, sebekontrola, vůle, počítačová psychodiagnostika

Utrpenie z pohľadu zdravotníckych profesionálov

Milina Bubeníková (1), Dana Brázdilová (2)

(1) JLF UK v Martine, (2) FSVaZ UKF Nitra, milina.bubenikova@gmail.com

Utrpenie, bolesť i nešťastie patria k základným životným skúsenostiam každého človeka. Naša vlastná alebo cudzia skúsenosť s nimi vyvoláva veľa otázok o existencii, o zmysle života. Podľa Teilharda de Chardin (1992) prijať utrpenie znamená nechápať ho ako nepriateľa. Cez bolesť “dovíďme akosi ďalej”, čo neznamená, že bolesť nás robí “lepšími” alebo “horšími”, ale robí nás “inými”. Cieľmi výskumu bolo zistiť vplyv práce s trpiacim človekom na zdravotníckych profesionálov. Práca s trpiacim človekom vplýva negatívne alebo aj pozitívne. Výskumný súbor tvorili sestry a pracovníci urgentnej zdravotnej starostlivosti. Ako metódu sme použili dotazník vlastnej konštrukcie. Kontakt s ľudským utrpením, vlastným ale aj u druhých ľudí, spôsobuje, že naši respondenti sa cítia bezmocní, neistí, cítia strach, hnev. Chceli by pomôcť ale uvedomujú si obmedzenosť svojich síl. Okrem toho poukazujú aj na pozitíva práce s trpiacim človekom, lebo ich učí pokore, stávajú sa citlivejší, empatickejší.

Klíčové slová: utrpenie, pacient, sestra, urgentná starostlivosť

Neistota – istota a dimenzie kognitívneho štýlu reflexivita – impulzivita pri rozhodovaní sa v časovom strese

Veronika Bukvajová (1), Ivan Sarmány-Schuller (2)

(1) Katedra psychologických vied, FSVaZ UKF, Nitra, (2) Ústav experimentálnej psychológie SAV, Bratislava, veronika.bukvajova@gmail.com

Autori sa v práci zaoberajú skúmaním dimenzie kognitívneho štýlu reflexivita – impulzivita vo vzťahu k informačnej a dispozičnej neistote – istote pri rozhodovaní sa v časovom strese. Stanovené výskumné otázky a hypotézy sa overovali vo vzorke stredoškolských aj vysokoškolských študentov (N=149). Použitými výskumnými nástrojmi boli Škála neistoty – istoty (Kováč, 1969) a Test rozhodovania v časovom strese (Komárková, 1993). Autori zistili, že patologická istota, ako dispozičná črta, je pozitívne spojená s impulzívnym kognitívnym tempom ($p=.037$). Vysoko významný štatistický rozdiel sa preukázal v preferovanom kognitívnom tempe z hľadiska situačnej neistoty – istoty ($p=.000$), pričom v situácii neistoty prevládalo reflexívne kognitívne tempo a v situácii istoty impulzívne kognitívne tempo.

Kľúčové slová: neistota – istota, reflexivita – impulzivita, kognitívny štýl, rozhodovanie, časový stres

Sociálne spôsobilosti a výskyt psychosomatickej symptomatológie v období vynárajúcej sa dospelosti

Viera Cviková, Kristína Chlebničánová

Katedra psychológie FF UK BA, cvikova@fphil.uniba.sk

Kvalita medziľudských vzťahov a emócie, ktoré v nich zažívame, úzko súvisí s naším zdravím. Medzi premenné, ktoré ovplyvňujú kvalitu interakcií patria aj sociálne spôsobilosti a interpersonálne charakteristiky osobnosti. Cieľom bolo zistiť, či existuje vzťah medzi spomínanými premennými a výskytom symptómov depresie, anxiety, hostility a somatizácie. Výskumný súbor tvorilo 44 mužov a 57 žien v období vynárajúcej sa dospelosti (priemerný vek 21,54). Použitý bol Social Skills Inventory (Riggio, 2002); Symptom Checklist-90 (Derogatis, Lipman, Covi, 1973); Dotazník interpersonálnej diagnózy (Leary, LaForge, Suczek, podľa: Kožený, Ganický, 1976). Zistila sa pozitívna korelácia medzi sociálnou senzitivitou a výskytom symptómov u mužov ($r=0,42$; $p=0,005$) aj žien ($r=0,39$; $p=0,003$). V skupine žien sa s nižším výskytom symptómov viazala vyššia úroveň sociálnej kontroly ($r=-0,44$; $p=0,001$). Nižší výskyt symptómov sa u mužov viazal s vyššou mierou afiliácie a u žien skôr s vyššou mierou dominancie.

Kľúčové slová: psychosomatika, sociálne spôsobilosti, symptómy, vynárajúca sa dospelosť

Postoje k psychológii a psychologickej pomoci u Slovákov a Američanov

Viera Cviková, Kristína Pecková

Katedra psychológie FF UK Bratislava, cvikova@fphil.uniba.sk

Cieľom predkladaného medzikulturálneho výskumu bolo zistiť, či existujú rozdiely v postojoch, v prežívaní osobnej a sociálnej stigmatizácie vo vzťahu k odbornej činnosti psychológa/ičky medzi slovenskou populáciou a populáciou USA. Ako meracie nástroje sme použili dotazníky: ATSPPH-S - meria všeobecné postoje k psychologickej pomoci (Fisher & Farina, 1995), SSOSH – zachytáva prežívané osobnej stigmy pri vyhľadani pomoci (Vogel, 2006), SSRPH - meria prežívanie sociálnej stigmy pri prijímaní psychologickej pomoci (Komiya, 2000). Výsledky ukázali že respondenti/tky, ktorí majú nižšiu mieru prežívania osobnej stigmy ($p = 0,017$) a nižšiu mieru prežívania sociálnej stigmy ($p = 0,003$) majú pozitívnejšie postoje k psychologickej pomoci. Tak americkí ako aj slovenskí muži v našej výskumnej vzorke majú negatívnejšie postoje k psychologickej pomoci a vyššiu mieru sociálnej stigmy ako ženy. Respondenti/tky s vyšším vzdelaním majú tendenciu k pozitívnejším postojom k psychologickej pomoci.

Kľúčové slová: postoje k psychologickej pomoci, osobná stigma, sociálna stigma

Reziliencia adolescentov s postihnutím a štýl rodičovstva

Daniela Čechová, Kristína Široká

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, daniela.cechova@fphil.uniba.sk

Príspevok sa zaoberá vzťahom medzi percipovaným štýlom rodičovstva a rezilienciou adolescentov s telesným postihnutím ($N = 28$; vo veku 13 až 18 rokov). Použité metodiky boli: Škála na meranie reziliencie CYRM (Ungar, Liebenberg, 2003), Dotazník zapamätaného rodičovského správania s-E.M.B.U. (Poliaková, 2007) a ADOR (Matějček, Říčan, 1983); výskumný plán bol korelačný, vnútrosubjektový. Vo výsledkoch sa preukázal signifikantný vplyv pozitívneho vzťahu zo strany matky na vyššiu mieru reziliencie adolescenta (POZ: $r = 0,544^{**}$; POZ/HOS: $r = 0,413^*$) a signifikantne významný vplyv nedôslednosti ($r = -0,465^*$), direktívnosti ($r = -0,439^*$) a autonómie matky pri výchove ($r = -0,431^*$) na nižšiu mieru reziliencie u adolescenta. Signifikantne pozitívny vzťah bol zistený medzi celkovým skóre reziliencie adolescenta a emočnou vrelosťou matky ($r = 0,580^{**}$), ako aj otca ($r = 0,698^{**}$). Dáta sú príspevom k štúdiu vplyvov rodičovstva na rezilienciu u špecifickej populácie.

Kľúčové slová: reziliencia adolescentov, štýl rodičovstva, telesné postihnutie

Grantová podpora: VEGA SR č. 1/0392/11 pod názvom "Životný štýl, reziliencia a tvorivosť slovenských adolescentov v kontexte adlerovskej psychológie"

Úspešnosť profesijnej činnosti inšpektora poriadkovej služby

Kamil Činovský

Neštátna zdravotnícka ambulancia Bratislava, cinovskyk@gmail.com

Faktorovou analýzou boli identifikované tieto hlavné faktory úspešnosti: I. Faktor spokojnosti vyplývajúci z pracovných podmienok so znakmi: emocionálna stabilita, motivačná ašpirácia, osobnostné črty, vedenie a nadriadený pracoviska, spravodlivé odmeny (sýtenie $r = .455 - .757$). Signifikantný korelačný vplyv osobnostných črt: sebakontrola, extroverzia, sofistikovanosť, relaxovanosť. II. Faktor interpersonálneho vzťahu so znakmi: kooperatívnosť, konformita, zodpovednosť. Signifikantný korelačný vplyv osobnostných črt: normatívne použitie agresivity, účel svedomia kompetitívnosť (sýtenie $.478 - .895$).

Kľúčové slová: pracovné podmienky, osobnostné črty, emocionalita, agresivita, prediktívna validita úspešnosti

Rozdíly v autistických rysech a pěti obecných dimenzích osobnosti mezi studenty exaktních a humanitních věd

Daniel Dostál, Alena Plháková, Tereza Zášková

Katedra psychologie, FF, Univerzita Palackého v Olomouci, daniel.dostal@upol.cz

Výsledky dosavadních výzkumů nasvědčují tomu, že autistické osobnostní rysy, někdy označované jako Aspergerův syndrom, jsou častější u excelentních matematiků, informatiků, fyziků a jejich příbuzných než v obecné populaci. Cílem naší studie bylo zkoumat rozdíly v autistických rysech a pěti obecných dimenzích osobnosti mezi studenty exaktních a humanitních věd. Výzkumný vzorek tvořilo 600 studentů Přírodovědecké a Filozofické fakulty Palackého univerzity v Olomouci, kterým byla administrována česká verze NEO pětifaktorového osobnostního inventáře (NEO-FFI) a český překlad Baron-Cohenova Kvocientu autistického spektra (AQ). Výsledky výzkumu potvrzují, že studenti exaktních věd mají v AQ inventáři signifikantně vyšší skóre než studenti humanitních oborů. Jsou také méně otevření vůči novým zkušenostem. V autistických osobnostních rysech byly zjištěny některé signifikantní rozdíly mezi muži a ženami.

Kľúčové slová: Aspergerův syndrom, autismus, otevřenost vůči zkušenosti, rod

Grantová podpora: podpořeno výzkumným projektem SGS-IGA, registrační číslo FF_2013_022

Bilingválne vzdelávanie v 1. ročníku základnej školy

Eva Farkašová

VÚDPaP, eva.farkasova@vudpap.sk

Pre rozvíjanie cudzojazyčných schopností od začiatkov školského vzdelávania je nevyhnutné upraviť edukačné podmienky vrátane prispôsobenia foriem i obsahu možnostiam malých žiakov. Cieľom je optimalizovanie priebehu a zabezpečenie zvládnutia náročnejších požiadaviek pri tomto type výučby. Žiakov prijatých do 1. ročníka sme sledovali v priebehu školského roka prostredníctvom priameho pozorovania ich práce na vyučovacích hodinách a aplikovali sme tiež viaceré psychodiagnostické metodiky. V príspevku sa podrobnejšie opisuje špecifikum realizovanej výučby ako aj získané výsledky.

Kľúčové slová: bilingválna edukácia, špecifiká malých žiakov vo vzdelávaní, psychologické metodiky a výsledky

Nástrahy komunikačných technológií – kyberšikana

Štefánia Ferková

Pedagogická fakulta UK v Bratislave, feskova@fedu.uniba.sk

V príspevku charakterizujeme kybernetické šikanovanie so zameraním na zistenia vyplývajúce z výskumov uskutočnených v niektorých krajinách. Opisujeme výsledky prieskumu realizovaného v bežnej základnej škole v súvislosti s mierou výskytu kyberšikany a jej formami.

Kľúčové slová: kyberšikana, výskyt, formy

Analýza časoprostorového kontinua jako cesta k poznání hodnot jedinečné osobnosti

Karel Flaška, Panajotis Cakirpaloglu

Katedra psychologie FF UP, Olomouc, karelfaska@gmail.com

Autoři představí oživení originální koncepce psychometrické diagnostiky hodnotového systému jedinečné osobnosti, který se formálně zrcadlí v průniku objektivního a subjektivního časoprostorového kontinua, a to včetně empirických dokladů v podobě validačních studií i příkladů praktických aplikací. Svým příspěvkem autoři navazují na průkopnické práce renomovaných psychologů minulého století v této oblasti, včetně C. G. Junga nebo J. Brunera ve spolupráci s C. Goodmanovou. Maximální objektivitou takřka psychofyzického měření na straně jedné a zároveň maximálním prostorem a respektem k (inter)subjektivitě psychologa i klienta na straně druhé, tedy k jejich vzájemné tvořivé spolupráci, přístup splňuje nejpřísnější kritéria metodologická i etická. V protikladu k převažujícímu logicko-pozitivistickému redukcujícímu přístupu v psychologii pak dává člověku doslova čas a prostor pro jeho vlastní bytostné Já.

Klíčové slová: hodnoty, časoprostorové kontinuum, jungovská psychologie

Grantová podpora: IMPULS Iniciece mezioborového potenciálu psychologie - inovace odborné přípravy studentů Univerzity Palackého pro praxi. Registrační číslo: CZ.1.07/2.2.00/28.0143

Nové trendy pri príprave psychologov pre edukačnú prax

Eva Gajdošová, Marta Valihorová, Ekaterina Borisová

Ústav školskej, organizačnej a pracovnej psychológie, Fakulta psychológie, Paneurópska vysoká škola v Bratislave, eva.gajdosova51@gmail.com

Príspevok zdôrazňuje moderné trendy vo vzdelávaní školských psychologov vychádzajúc z nových spoločensko-ekonomických a školských podmienok SR a z požiadaviek novodobej výchovno-vzdelávacej praxe. Cieľom príspevku je upozorniť na efektívnu modernizáciu foriem, organizácie, obsahu, metód a prístupov pri príprave a vzdelávaní psychologov vychádzajúcich zo zahraničných skúseností s využitím intenzívnej medzinárodnej spolupráce.

Klíčové slová: školský psychológ, edukačná prax, modernizácia prípravy

Grantová podpora: Operačný program vzdelávania OPV Medzinárodnou spoluprácou ku kvalite vzdelávania

Neistota - istota a diferencované hodnotenie atraktivity pri výbere partnera

Lucia Gajdošová (1), Ivan Sarmány-Schuller (2)

(1) Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, (2) Ústav experimentálnej psychológie SAV v Bratislave, gajdosova.lucka@gmail.com

Cieľom výskumu je zistiť vzťah medzi neistotou – istotou a diferencovaným hodnotením atraktivity pri výbere partnera. Pri hodnotení atraktivity boli sledované BMI a WHR indexy. Vzorku tvorilo 93 respondentov mužov s priemerným vekom 27 rokov, výskum sa realizoval náhodným výberom v internetovom prostredí. Pri zbere dát sme použili metodiky Škála neistoty – istoty (Kováč, 1969), Škálu odhadovania CW (Pettigrew, 1958) a Dotazník hodnotenia atraktivity. Výsledky potvrdili, že muži ako najatraktívnejšie hodnotili ženské siluety s pomerom pás – bok 0.7 na rozdiel od siluet s vyšším pomerom a siluety s priemerným váhovým indexom. Nezistili sme vzťah medzi istotou a celkovým hodnotením atraktivity žien ani vzťah medzi neistotou a celkovým hodnotením atraktivity žien. Zistili sme však, že širokí kategorizátori celkovo hodnotili atraktivitu žien vyššími číslami ako úzki kategorizátori.

Kľúčové slová: atraktivita, kognitívny štýl šírka kategorizácie, BMI, WHR

Dotazník klímy školskej triedy (CES) v jeho personálnej forme – dodatočné analýzy

Lucia Gálová, Jana Uhláriková, Ivan Rosa

Katedra psychologických vied, FSVaZ, UKF Nitra, lgalova@ukf.sk

Dotazník klímy školskej triedy (CES, Fraser, Fisher, 1983, Lašek, Mareš, Miedzgová, 1998) predstavuje skupinovú formu na meranie klímy v školskej triede v šiestich premenných, kde sa každý žiak vyjadruje v mene celej triedy. Pri štúdiu odlišností v skupine či prípadových štúdiách sa javí vhodnejšie jeho personálna forma (Gálová, Uhláriková, 2012). Cieľom danej štúdie je podrobiť personálnu formu dotazníka klímy školskej triedy dodatočným analýzám a to faktorovej analýze a multivariačnej analýze variancií a opätovne overiť reliabilitu a validitu tejto formy. Výskumnú vzorku tvorilo 238 žiakov zo 14 tried, ktorí vyplnili personálnu aj skupinovú formu dotazníka. Výsledky poukazujú na uspokojivú reliabilitu a validitu personálnej formy Dotazníka klímy školskej triedy a zároveň aj na diferencie s jeho skupinovou formou.

Kľúčové slová: personálna forma, klíma školskej triedy, faktorová analýza, multivariačná analýza variancií

Grantová podpora: UGA VIII/11/2012

Zdravotné postihnutie ako determinant úspechu a seberealizácie

Marian Groma (1), Tímea Hóková (1), Katarína Jariabková (2)

(1) Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta, Katedra psychológie a patopsychológie, (2) Ústav výskumu sociálnej komunikácie, Slovenská akadémia vied, Bratislava, groma@fedu.uniba.sk

V doterajšom skúmaní problematiky zdravotného postihnutia prevládali tendencie hodnotiť človeka s postihnutím vo vzťahu k normalite ako miere zhody s väčšinou populáciou. Obraz osobnosti človeka s postihnutím tak predstavoval súbor odlišností, zväčša deficitov. Pozitívny prístup prináša širší pohľad na človeka so zdravotným postihnutím a umožňuje odhaľovať jeho potenciál a determinanty úspechu a seberealizácie. Príspevok prezentuje výsledky našich výskumov zameraných na faktory podmieňujúce úspech u ľudí so zdravotným postihnutím a ilustruje pohľad na zdravotné postihnutie ako na determinant seberealizácie.

Kľúčové slová: zdravotné postihnutie, úspech, seberealizácia

Grantová podpora: VEGA 1/0829/13 Psychologické determinanty aktivity a participácie ľudí s postihnutím v starostlivosti o zdravie

Emócie pri komplexnom rozhodovaní v naturalistickom prostredí

Peter Halama

Ústav experimentálnej psychológie SAV, peter.halama@savba.sk

Aj keď v psychologickom uvažovaní o rozhodovaní prevažuje skôr orientácia na kognitívne aspekty, emócie sú neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacích procesov. Tento príspevok sa zameriava na úlohu emócií pri komplexnom rozhodovaní v prirodzenom prostredí jednotlivca. V rámci rozhodovania sa tejto oblasti venuje špeciálny prúd nazývaný naturalistické rozhodovanie zameriavajúci sa najmä na rozhodovanie profesionálov v náročných situáciách. Príspevok rozlišuje tzv. emócie relevantné úlohe a irelevantné úlohe. V prvom prípade ide o emócie spojené s aspektmi situácie či dôsledkami jednotlivých rozhodnutí, ktoré môžu poskytovať dôležité kľúče k vhodnému riešeniu situácie a adekvátnemu rozhodnutiu. V druhom prípade ide o emócie nesúvisiace priamo s úlohou, ktoré proces rozhodovania len sprevádzajú, pričom však stále môžu mať pozitívny alebo negatívny efekt na rozhodovanie. V tomto prípade je pre efektivitu rozhodovania dôležitá najmä schopnosť regulácie emócií ako úzkosť apod.

Kľúčové slová: naturalistické rozhodovanie, emócie, emočná sebaregulácia

Grantová podpora: Podporené grantom VEGA č. 2/0095/10

Súvisí kritické myslenie s kognitívnou reflexiou? Porovnanie výsledkov testu kognitívnej reflexie a subtestu kritického myslenia - úsudok

Hana Harenčárová, Michal Stríženec

Ústav experimentálnej psychológie SAV, h.harencarova@gmail.com

V pilotnej štúdii sme skúmali súvis kognitívnej reflexie a kritického myslenia. Výskumu sa zúčastnilo 50 participantov (♀ N = 26, ♂ N = 24) vo veku od 19 do 48 (M = 27,58; SD = 5,071). Participantom bola poskytnutá možnosť zúčastniť sa výskumu cez internet s možnosťou zaslania ich výsledkov. Bol použitý test kognitívnej reflexie (CRT – Cognitive Reflection Test) (Frederic, 2005) a subtest Úsudok Watson-Glaserovho testu kritického myslenia (skratka CTA, Watson, 2000). Výsledky nepreukázali štatisticky signifikantný súvis medzi výsledkami oboch testov. Neboli zistené rozdiely na základe veku, pohlavia ani vzdelania. Participant dosiahol vysoký počet správnych odpovedí v CRT teste, všetky tri úlohy úspešne vyriešilo 54% (N = 27) účastníkov výskumu. Výsledky úlohy 1 v teste CTA signifikantne nesúvisia s výsledkami v úlohách 2 a 3 subtestu úsudok. Tieto výsledky poukazujú na odlišné kognitívne spôsobilosti zisťované pomocou CRT a CTA (pochopenie zadania, hodnotenie platnosti úsudkov).

Kľúčové slová: test kognitívnej reflexie, CRT, kritické myslenie, Watson-Glaserov test

Grantová podpora: Centrum strategických analýz SAV - CESTA

Historie lidského rozhodování

Daniel Heller

Katedra psychologie FF UK, Praha, d.heller@seznam.cz

Studium lidského rozhodování jako kognitivního procesu, který vede k výběru mezi alternativními scénáři aktivit, má dlouhou historii. Výhody a nevýhody jednotlivých alternativ porovnávali mj. Platon a B. Franklin. Prehistorie rozhodování zahrnuje Homérova Odyssea, praxi Delfské věštírny, protikladné postoje filozofů Lao-Ce a Konfucia, volby občanů mezi alternativami v Athénách, protiklad Platonova a Aristotelova pojetí, rozhodnutí Alexandra Velikého a Ceasera, Occamovu břitvu, Hamletovo dilema, F. Bacona (indukce) i R. Descarta (dedukce). Pojem pravděpodobnosti přinesla renesance (G. Cardano, L. Pacioli) a francouzští matematici 17. století (Pascal, de Fermat). V 17. století Quakeři popsal rozhodovací proces, Švýcar D. Bernoulli se zabýval náhodou, v 19. století C. F. Gauss náhodnými jevy. Roku 1921 F. Knight rozlišil riziko a nejistotu, 1947 H. Simon přinesl pojem omezené racionality. J. von Neuman a O. Morgenstern vypracovali teorii her. A. Camus tvrdí, že náš život je sumou rozhodnutí.

Kľúčové slová: dějiny rozhodování, psychologie rozhodování, filozofie rozhodování

Vybrané zmeny v novej klasifikácii DSM 5 v kontexte vzdelávania a rozvoja klinickej psychológie na Slovensku

Anton Heretik, jr., Anton Heretik, sr.

Katedra psychológie, Filozofická Fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, aheretik@fphil.uniba.sk

Autori sa v príspevku zaoberajú vybranými zmenami v novej verzii Diagnosticko-štatistického manuálu (DSM-5), ktorý vydáva Americká psychologická asociácia a je významným zdrojom aj pre ďalšie smerovanie v oblasti výskumu v psychopatológii. Aj keď v Slovenskom zdravotníctve sú psychiatrické diagnózy stanovované podľa Medzinárodnej klasifikácie porúch (momentálne MKCH 10), dlho odkladaná verzia MKCH 11 by mala v roku 2015 priniesť ešte tesnejšie prepojenie na diagnostický systém DSM. V máji 2013 bola publikovaná piata verzia DSM-5, no nepriniesla očakávanú zmenu v zmysle diagnostikovania s pomocou dimenzionálneho systému a nie typických diagnostických kategórií. Dimenzionálny systém sa presadzoval, kvôli lepšiemu popisu rôznych ťažkostí diagnostikovaného pacienta, s vyjadrením stupňa závažnosti v danej doméne. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo časť nielen americkej psychologickéj obce prijala novú verziu s veľkou kritikou. V príspevku rozoberáme aj ďalšie zmeny v DSM-5 a ich potenciálny dopad na diagnostikovanie a liečbu psychických porúch klinickými psychológmi.

Kľúčové slová: klinická psychológia, vzdelávanie, DSM 5, psychopatológia

Grantová podpora: KEGA: K-13-011-00

Starostlivosť o seba a miesto zvládania pri chronickej bolesti

Monika Hricová, Dominika Maximová

Katedra psychológie, Filozofická Fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, vavricova.monika@gmail.com

Literatúra sa zameriava na objasnenie fyzickej starostlivosti o seba, minimálne na jej psychologickú podobu. Tiež sa zvykne zamieňať so zvládaním. Naším cieľom bolo zmapovať charakter starostlivosti o seba pri bolesti so zreteľom na jej psychickú stránku, tiež ozrejmiť rozdiel medzi self-care a zvládaním. Výskumu sa zúčastnilo 80 pacientov (intenzita bolesti $M=5,88$). Administrovaný bol Dotazník sebaregulácie starostlivosti o seba (Vavricová, Lovaš, 2013), sníma fyzickú a psychologickú self-care a slovenská revízia dotazníka Responses to Stress Questionnaire (Connor-Smith et al., 2000), aktuálny Duálny model zvládania. Výsledky ukázali, že pacienti trpiaci chronickou bolesťou preferujú obe formy starostlivosti o seba, avšak dominovala psychická starostlivosť ($t=-7,77$, $p<0,05$), prevažne v podobe snáh o osobný rast a rozvoj vlastného potenciálu. Ukázalo sa, že starostlivosť o seba pozitívne korelovala s kontrolovaným ($r=0,34^*$) a naopak negatívne s automatickým zvládaním ($r=-0,38^*$).

Kľúčové slová: starostlivosť o seba, zvládanie, bolesť

Grantová podpora: VEGA 1/1258/12 (Psychologické kontexty starostlivosti o seba)

Volní konflikty dle intencní teorie vhledu (myšlení)

Ivo Hurdálek

Klinický psycholog a psychoterapeut Brno, hivh@seznam.cz

Dle výzkumu procesu řízení jednání intencemi a složitými celky intencí a výzkumu procesu vytváření si nového řešení problému, které vedly k vzniku intencní teorie vhledu (myšlení) - ITI (Hurdálek, 2006, 2009), řídí subjekty svá jednání intencemi i celky intencí, objasněnými v ITI. Rozhodování se subjektu je dle ITI vždy rozhodováním se o svém jednání a probíhá vždy v rámci více či méně obecné intence, a to často v situaci osobního volního konfliktu mezi vznikajícími či vytvořenými intencemi a celky intencí subjektu, případně i v situaci skutečného či domnělého sociálního volního konfliktu mezi intencemi a celky intencí vytvářenými odlišnými subjekty. Intencní teorie vhledu (myšlení) objasňuje nově strukturu i proces vytváření si intence a celku intencí procesem vhledu (myšlení), a umožňuje proto také jasnější rozumění procesu vzniku i řešení volního konfliktu, což doložím i příklady.

Klíčové slová: volní konflikt, rozhodování se, intence, celek intencí, cíl, vhled, myšlení

Vztahová väzba v kontexte vyhľadávania cybersexuálnych vzťahov

Sabína Jurčová, Jana Uhláriková

Katedra psychologických vied, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, sabina.jurcova@gmail.com

Práca analyzuje retrospektívne subjektívne vnímanie a hodnotenie druhu zapamätaného rodičovského správania u dospelých jednotlivcov, ktorí prichádzajú na erotický portál za účelom vyhľadávania cybersexuálnych vzťahov. Vzorka pozostáva z 55 mužov vybraných pomocou jednoduchého zámerného výberu, ktorí prostredníctvom internetového formulára vyplnili dotazník s-E.M.B.U. (Skrátený dotazník zapamätaného rodičovského správania). Výsledky nám ukázali, že u užívateľov cybersexu prevláda vnímaná láskyplnosť a emočná vrelosť nad odmietavým, či prehnane kontrolujúcim zapamätaným rodičovským správaním. Zároveň sme zistili, že u užívateľov, ktorí vnímali od rodičov menej odmietania prevláda vyhľadávanie „pokecu“ so sexuálnym obsahom, zatiaľ čo u užívateľov, ktorí naopak, vnímali svojich rodičov ako viac odmietavých okrem hľadania „pokecu“ prevláda zároveň hľadanie priateľského vzťahu a sexuálne potešujúcich aktivít spojených s autoerotikou.

Klíčové slová: vztahová väzba, vyhľadávanie cybersexuálnych vzťahov

Osobnosť a emócie v rozhodovaní: Teória, empiria, život

Erika Jurišová, Ľubor Pilárik

FSVaZ, UKF Nitra, ejurisova@ukf.sk

Príspevok sa orientuje na aktuálne otázky rozhodovania z pohľadu osobnosti a emócií. V danom kontexte prezentuje 1) súčasný teoretický rámec, 2) prehľad empirických poznatkov o prepojení osobnosti a emócií (primárne z aspektu emocionálnej inteligencie) s rozhodovacím procesom a 3) kľúčové zistenia autormi realizovaných výskumov zameraných na zistenie vzťahov medzi vybranými osobnostnými dimenziami (vychádzajúc z koncepcie bazálneho systému autoregulácie a psychickej integrovanosti osobnosti O. Mikšíka), aspektmi emocionálnej inteligencie a rozhodovacími stratégiami u profesionálov (zdravotnícki záchranári, manažéri, administratívni pracovníci).

Kľúčové slová: osobnosť, emócie, emočná inteligencia, rozhodovanie, štýly rozhodovania, rozhodovanie profesionálov

Neverbálna komunikácia a jej využitie pri utváraní vzťahu učiteľ-žiak

Zlatica Jursová Zacharová

Pedagogická fakulta UK, Katedra psychológie a patopsychológie, zlatica_zacharova@astiret.com

Verbálnu a neverbálnu komunikáciu ako dôležitú interpersonálnu kompetenciu pre porozumenie a vytváranie vzťahov v pedagogickom kontexte definovala Lemešová, Sokolová (2012). Vytváranie prostredia pre dobrú komunikáciu a utváranie vzťahu medzi učiteľom a žiakom považujeme v súlade s Taeschner (2005) za významný prediktor efektívneho vzdelávania. Príspevok sa zaoberá podmienkami pre vznik vzťahu v rámci pedagogického procesu a využívaním neverbálnej komunikácie vrátane prozodických vlastností reči k aktivácii pozornosti žiakov a motivácii k porozumeniu verbálnej produkcie učiteľa.

Kľúčové slová: neverbálna komunikácia, dobrý vzťah učiteľ-žiak, sociálno-psychologické kompetencie učiteľa

Grantová podpora: VEGA 1/0562/13 Sociálno-psychologické kompetencie v pregraduálnej príprave a ranej pedagogickej kariére učiteľov

Vplyv osobnostných črt uchádzačov o zamestnanie na rozhodovanie o jeho prijatí do zamestnania

Mojmír Kališ

EMKAconsult s.r.o., m.kalis@emka.sk

V priebehu rokov 2012 a 2013 sme zhromaždili údaje z posudzovania osobnostných vlastností uchádzačov o zamestnanie vo veľkej obchodno-výrobnej spoločnosti. Do výskumu bolo zaradených 76 osôb, ktorí neboli prijatí (priemerný vek 35,7 roku) a 35 osôb, ktorí boli do pracovného pomeru prijatí (priemerný vek 33,97 roku). Všetci boli v rámci testovej batérie podrobení testovaniu osobnostných vlastností osobnostným dotazníkom 16 PF - V. vydanie. Výsledky boli spracované parametrickou štatistikou testovaním rozdielov výberových priemerov. Výsledky ukazujú na vysoko významné preferovanie extrovertov pri prijímaní do zamestnania (ide o obchodnú spoločnosť). Tento výsledok je tvorený dvomi faktormi – F a Q2. Faktor F vyjadruje sociálnu živosť, spontaneitu, veselosť a do určitej miery aj bezstarostnosť. Faktor Q2- závislosť na skupine, kooperatívnosť, družnosť. Diskutujeme význam týchto zistení jednak pre prax personalistiky, ale aj pre kariérové poradenstvo pre uchádzačov o zamestnanie.

Kľúčové slová: osobnostné vlastnosti uchádzačov, kariérové poradenstvo, rozhodovanie o prijatí do zamestnania

Subjektívna neistota a „aditívne“ informácie ako faktory prispievajúce k zmene rozhodnutia

Adriana Kiššová (1), Ivan Sarmány-Schuller (2)

(1) FSVaZ, UKF Nitra, (2) Ústav experimentálnej psychológie SAV v Bratislave, adrianakissova@gmail.com

Cieľom výskumu bolo zistiť správanie pri výbere v ekonomickej hre. Výskumu sa zúčastnilo 183 vysokoškolských študentov, ktorým bola hra predložená dvakrát. Po prvom výbere probanti hodnotili istotu/neistotu ich rozhodnutia. Pre druhý výber bolo zadanie upravené na základe dvoch teorém vychádzajúcich z tejto hry. Zisťovalo sa, či probanti rozhodnutie zmenia. Výsledky ukázali, že, kým zmena zadania nemala na rozhodnutie participantov vplyv, ich vnímanie istoty/neistoty korelovalo s tým, či pri druhom výbere došlo k zmene ich rozhodnutia ($p = .015$).

Kľúčové slová: rozhodovanie, averzia voči strate, averzia voči riziku, Samuelsonova teoréma, Rabinova teoréma

Analýza odpovedí probantov v projektívnej technike TABaK na zisťovanie agresivity

Peter Klubert (1), Rastislav Bílik (2), Lucia Gálová (1)

(1) Katedra psychologických vied, FSVaZ, UKF Nitra, (2) PSYCHOPOINT, s.r.o., pklubert@ukf.sk

TABaK (Bílik, Klubert, 2011) je projektívna technika na zisťovanie agresivity vychádzajúca z princípov gestalt teórie a terapie. Od probanta vyžaduje slovné reakcie na 28 obrázkov zaradených v piatich kategóriách: domáce prostredie, dopravné situácie, práca, verejný priestor a zbrane. Cieľom príspevku je previesť analýzu jednotlivých obrázkov v zmysle položkovej analýzy. Výskumný súbor tvorilo 282 probantov (229 mužov, 33 žien) vo veku od 18 do 68 rokov. Na základe inštrukcie boli zaznamenávané dve odpovede probanta - prvá bezprostredná a druhá, ktorá sa mala odlišovať od prvej. Sledovali sme prvotné reakcie na podnetové situácie, schopnosť probantov korigovať reakcie, variabilitu odpovedí a rozlišovaciu účinnosť podnetového materiálu. Daná projektívna technika sa po prvotných analýzach javí byť vhodným nástrojom na meranie agresivity.

Kľúčové slová: projektívna technika, agresivita, položková analýza

Podporou kritiky k lepšiemu hodnoteniu? Heuristika dostupnosti pri hodnotení vysokoškolského kurzu študentmi

Monika Kočišová

Ústav aplikovanej psychológie, FSEV, Univerzita Komenského v Bratislave, monikakocisova@gmail.com

Príspevok sa zaoberá otázkou, či je možné zlepšiť hodnotenie vysokoškolského kurzu študentmi vyžiadaním väčšieho počtu kritických pripomienok v porovnaní s hodnotením kurzu nasledujúcim po vyžiadaní nízkeho počtu pripomienok. Základom tohto predpokladu je subjektívne vnímaná náročnosť vybavenia, podstata heuristiky dostupnosti. Vzorke 71 vysokoškolských študentov (9 mužov, 62 žien; vek 18-22 rokov) bol predložený novovytvorený dotazník hodnotenia predmetov Úvod do ekonómie a Úvod do práva, ktorého súčasťou bola požiadavka uviesť 2 alebo 8 pripomienok k predmetu. Hlavná hypotéza o vplyve počtu vyžiadaných pripomienok na hodnotenie sa nepotvrdila ($p_1 = 0,219$; $p_2 = 0,310$). Potvrdil sa vzťah hodnotenia s vnímanou náročnosťou vybavovania a v predmete Úvod do práva bola zistená mediácia vplyvu vnímanej náročnosti na hodnotenie prostredníctvom pomeru počtu uvedených k vyžiadaným kritickým pripomienkam. Venujeme sa aj ďalším okolnostiam, ktoré študentov môžu pri hodnotení ovplyvniť.

Kľúčové slová: heuristika dostupnosti, náročnosť vybavovania, hodnotenie kurzov, elaborácia, osobná relevancia

Psychologické poradenstvo v kontexte problému sexuálnej identity

Dagmar Kopčanová

VUDPaP, Cyprichova 42, 831 05 Bratislava, dkopcanova@yahoo.com

Príspevok sa zaoberá nie veľmi frekventovanou, ale o to citlivejšou témou, akou je problém sexuálnej identity. Autorka prináša niektoré odborné pohľady, obohatené skúsenosťami z vlastnej poradenskej praxe. Ide o longitudinálne sledovanie maloletej klientky, ktorej už 5 rokov poskytuje psychologickú podporu a pomoc v otázkach jej zložitého psychosexuálneho vývinu. Súčasne poskytuje poradenskú intervenciu aj jej rodinným príslušníkom, ktorí majú na horeuvedené otázky rozdielny pohľad.

Kľúčové slová: sexuálna identita, psychosexuálny vývin, rod, transgenderové otázky

Rozhodovanie v schémach

Jana Kordačová

Ústav experimentálnej psychológie SAV Bratislava, jana.kordacova@gmail.com

V príspevku sa zvažujú limity rozhodovania, dané niektorými špecifickými kogníciami človeka (postoje, presvedčenia, schémy, predsudky a pod.). Sú to v detstve alebo v adolescencii získané, resp. na základe vlastnej životnej skúsenosti utvorené rigidné vzorce myslenia a správania, prostredníctvom ktorých sa osoba vzťahuje k okolitému svetu (vrátane seba), hodnotí ho a interpretuje. Tieto kognície, i keď najčastejšie neuvedomované, zároveň predstavujú významné determinanty rozhodovania a konania každého jednotlivca. Ich vznik a pôsobenie uvádzame na príklade dysfunkčných kognícií a schém, vrátane ich dopadu na „racionalitu“ myslenia a efektívnosť rozhodovania.

Kľúčové slová: schémy, iracionálne presvedčenia, rozhodovanie, racionalita-iracionalita myslenia

Grantová podpora: Grant VEGA č. 2/0126/12

Čo to vlastne meriame? Reflexia testu kognitívnej reflexie

Lenka Kostovičová (1), Matúš Konečný (2), Katarína Dudeková (1)

(1) Ústav experimentálnej psychológie SAV, (2) Katedra aplikovanej informatiky, FMFI UK, lenka.kostovicova@savba.sk

Vypovedá skóre v teste kognitívnej reflexie (CRT; Frederick, 2005) skutočne o miere schopnosti reflektovať riešenie úloh a o vyvinutom kognitívnom úsilí? Analýza dát 626 študentov Univerzity Komenského a Ekonomickej univerzity (180 mužov, M = 21 rokov) preukázala významné rozdiely medzi skupinami s najnižším a najvyšším skóre CRT v úrovni numerických a posúdených matematických schopností, a rozdielne výsledky podľa spôsobu administrácie úloh. Napriek tomu, že CRT testuje schopnosti prejavujúce sa v procese riešenia úloh, doteraz sa analýze týchto procesov venovalo málo pozornosti. Ponúkame návrhy smerovania a výsledky niektorých pilotných výskumov, ktoré prinesú nové pohľady na schopnosti skúmané v CRT: verbálne a písomné protokoly, manipulácia formulácií úloh, či meranie dĺžky riešenia úloh. Predstavujeme tiež inšpirácie pre konštrukciu nového testu kognitívnej reflexie rozšírením rozsahu CRT o nové položky, použitím komplexnejších príkladov a využitím nenumerických úloh.

Kľúčové slová: kognitívna reflexia, CRT, kognitívne schopnosti, metodológia testovania

Grantová podpora: Centrum excelentnosti SAV „CESTA - Centrum strategických analýz“; VEGA MŠ SR a SAV č. 2/0154/13

Dieťa s viacnásobným postihnutím v náhradnej rodine ako poradenský problém

Ľubica Kročanová

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, lubica.krocanova@vudpap.sk

Cieľom nášho príspevku je poukázať na problematiku náhradnej rodinnej starostlivosti v prípade prijatia dieťaťa s viacnásobným postihnutím do rodiny. Tento spôsob riešenia situácie, kedy dieťa nemôže z nejakého dôvodu vyrastať vo svojej biologickej rodine, je vhodným pomáhajúcim prostriedkom na spracovanie nepriaznivej životnej situácie u detí, o ktoré sa vlastní rodičia nemôžu, nechcú alebo nedokážu postarať. Vychádzajúc z osobných poradenských skúseností autorky aj z teoretických zdrojov sa venujeme danej téme z aspektu zvládania zvýšených psychologických rizík prítomných v rodine. Zaujímajú nás používané rodičovské adaptačné stratégie v období, kedy do rodiny prichádza dieťa predškolského veku so sluchovým, rečovým a pridruženým mentálnym hendikepom pochádzajúce zo silne sociálne znevýhodneného, emocionálne narušeného a málo podnetného rodinného prostredia, ktoré ovplyvnilo jeho celkové zaostávanie a problematický vývin od raného veku.

Kľúčové slová: náhradná rodina, dieťa s postihnutím, stratégie rodičovského zvládania, psychologická intervencia

Špecifiká práce školského psychológa so žiakmi s Aspergerovým syndrómom

Janka Lajčiaková

Pedagogická fakulta UMB, Banská Bystrica, janka.lajciakova@umb.sk

Príspevok deskriptívne analyzuje vybrané špecifiká týkajúce sa práce školského psychológa so žiakmi s Aspergerovým syndrómom, ktorí sú integrovaní do bežných základných škôl. V kontexte témy autorka zároveň poukazuje na význam poradensko-konzultačných činností a služieb poskytovaných rodičom, učiteľom, ktorí sú s deťmi s Aspergerovým syndrómom v každodennom kontakte. V závere sú navrhované opatrenia, ktoré by mohli napomôcť pri príprave školských psychológov na prácu s deťmi s danou diagnózou.

Kľúčové slová: školský psychológ, Aspergerov syndróm, poradensko-konzultačná činnosť, intervencia, prevencia

Autonómia motivácie kariérnej voľby a spokojnosť s rozhodovaním

Veronika Látalová, Ľubor Pilárik

KPSV, FSVaZ, UKF v Nitre, veronye@gmail.com

Cieľom výskumu bolo overiť vzťahy medzi úrovňou sebadeterminácie, resp. autonómiou motivácie kariérnej voľby týkajúcej sa štúdia na VŠ, preferenciou adaptívnych verzus neadaptívnych stratégií kariérneho rozhodovania a regulácie anticipačnej ľútosti a spokojnosťou s rozhodovaním. Výskumné zámery sme realizovali na vzorke 68 VŠ študentiek 1. ročníka vo veku 19-25 rokov s využitím sebvýpovedových nástrojov. Výsledkom bolo zistenie, že vnútorná motivácia a autonómne motivovaná identifikovaná regulácia sa spájajú s voľbou adaptívnych stratégií kariérneho rozhodovania a regulácie anticipačnej ľútosti, a že menej autonómne formy motivácie (introjektovaná a externá regulácia) a amotivácia súvisia s voľbou neadaptívnych stratégií. Navyše sa ukázalo, že vnútorná motivácia a identifikovaná regulácia sú v pozitívnom vzťahu k spokojnosti s rozhodovaním. V prípade introjektovanej i externej regulácie a amotivácie bol vzťah k spokojnosti negatívny. Zistenia možno využiť v kariérom poradenstve.

Kľúčové slová: Autonómia motivácie, sebadeterminácia, stratégie kariérneho rozhodovania, spokojnosť s rozhodovaním

Čo ak je realita ešte horšia... Obavy študentov a študentiek učiteľstva

Miroslava Lemešová

Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta, Katedra psychológie a patopsychológie, lemesova@fedu.uniba.sk

Výskumy budúcich či začínajúcich učiteľov a učiteľiek opakovane upozorňujú na neuspokojivosť pregraduálnej prípravy. Okrem prílišnej vedeckosti, ktorá je na úkor rozvoja osobnostných, pedagogicko-didaktických, sociálno-psychologických či kultúrnych kompetencií, jej je vyčítané i podceňovanie budovania vzťahu budúcich učiteľov a učiteľiek k školskému životu. Príspevok ponúka pohľad študentov a študentiek (n=70) magisterského stupňa štúdia učiteľstva akademických predmetov PdF UK v Bratislave na ich (ne)pripravenosť k vykonávaniu učiteľskej profesie. Z analýzy údajov získaných metódou nedokončených viet vyplýva, že sa väčšina študentov a študentiek necíti byť dobre pripravená. Obávajú sa napríklad zvládania problémového správania žiakov, neschopnosti motivovať ich k výkonu či získať si rešpekt. Ich prevládajúca istota či obavy sa spájajú následne i s rozhodnutím nastúpiť na učiteľské miesto.

Kľúčové slová: pregraduálna príprava, učiteľstvo, obavy, pripravenosť

Grantová podpora: VEGA 1/0562/13 Sociálno-psychologické kompetencie v pregraduálnej príprave a ranej pedagogickej kariére učiteľov

Spokojení a nespokojení učitelé a jejich osobnost

Soňa Lemrová (1), Hana Vlčková (2), Eleonora Smékalová (1)

(1) FF Univerzity Palackého Olomouc, Kat. psychologie, (2) Základní škola Krnov, sona.lemrova@upol.cz

Práce mapuje rozdíly v osobnostních charakteristikách významně spokojených a nespokojených učitelů. Soubor učitelů tvořilo 91 výrazně spokojených (70 žen a 21 mužů) a 49 výrazně nespokojených (37 žen a 12 mužů) učitelů z českých základních a středních škol. Míra životní spokojenosti byla měřena Dotazníkem životní spokojenosti. Pro posouzení osobnostních rysů byl použit NEO-pětifaktorový osobnostní inventář. Výsledky ukázaly statisticky významné rozdíly v osobnostních charakteristikách mezi výrazně spokojenými a nespokojenými učiteli našeho výběrového souboru téměř ve všech dimenzích pětifaktorového modelu osobnosti, s výjimkou otevřenosti vůči zkušenosti. Tyto i další naše výsledky korespondují s jinými výzkumy. Výzkum osobnostních rysů učitelů může přinést důležité poznatky pro prevenci maladaptivního chování, stejně jako přispět k adaptaci na změny, kterými v současné době prochází náš vzdělávací systém.

Kľúčové slová: životní spokojenost, osobnostní rysy, osobnost učitele, dotazník životní spokojenosti, NEO pětifaktorový osobnostní inventář

Grantová podpora: IGA Studentská grantová soutěž Univerzita Palackého v Olomouci FF_2012_053: Mapování vyučovacích stylů učitelů jako metoda nezbytného rozvoje lidských zdrojů ve školství

Kontext rozhodovania o kariére u vysokoškolákov

Eva Letovancová

Ústav aplikovanej psychológie FSEV UK v Bratislave, eva.letovancova@fses.uniba.sk

Príspevok je zameraný na zmapovanie kontextu rozhodovania o kariére u vysokoškolákov. Vychádza z najnovších výskumov v tejto oblasti, publikovaných u nás a vo svete. Venuje sa témam: význam rozhodovania o kariére, priebeh procesu rozhodovania o kariére, vplyvy na proces a výsledok rozhodovania, ťažkosti pri rozhodovaní, nerozhodnosť, osobnostné a emocionálne vplyvy na rozhodovanie o kariére. Rozhodovanie o kariére je významný proces v živote, ktorý ovplyvňuje blízku či vzdialenú budúcnosť mladého človeka. Jeho priebeh a výsledky sú ovplyvňované mnohými subjektívnymi a objektívnymi faktormi, ktorým je vhodné venovať sa v rámci poradenských aktivít na školách aj u zamestnávateľa.

Kľúčové slová: rozhodovanie, kariéra, ťažkosti pri rozhodovaní, osobnosť, sociálna a emocionálna inteligencia

Grantová podpora: výskumný projekt Centra excelentnosti SAV „Centrum strategických analýz“ (CESTA)

Pomáha Facebook pri zakladaní nových partnerských vzťahov?

Jana Lišková, Mária Bratská

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra psychológie, Mirabelka24@azet.sk

Cieľom nášho výskumného projektu bolo zistiť, či naši respondenti považujú sociálnu sieť Facebook za užitočný nástroj pri zakladaní nových partnerských vzťahov a či ju na daný účel používajú. Celkový výskumný výber tvorilo 416 participantov (18 - 27 rokov), z toho 177 bolo počas výskumu nezadaných. Ako metóda bol použitý autorkami vytvorený online dotazník Vplyv Facebooku na partnerské vzťahy (VFB, J. Lišková, M. Bratská, 2012). Výsledky výskumu ukázali, že naši respondenti nepovažujú sociálnu sieť Facebook za nápomocnú pri zakladaní partnerských vzťahov, a ani ju primárne na tento účel nevyužívajú. Facebook nemal žiadny zásadný vplyv na predchádzajúci vzťah 57,06 % nezadaných, 4,52 % z nich pomohol, aby s bývalým partnerom nadviazali partnerský vzťah, avšak 2,8 % sa kvôli vzájomnej aktivite v tomto prostredí rozišlo.

Kľúčové slová: Facebook, sociálne siete, nezadaní, partnerské vzťahy, vynárajúca sa dospelosť

Intuícia, uvažovanie a seba-riadené učenie u manažérskych a ne-manažérskych administratívnych zamestnancov

Marián Macejka, Hana Harenčárová

Ústav aplikovanej psychológie FSEV UK v Bratislave, marian.macejka@gmail.com

Cieľom výskumu bolo preskúmať vzťah medzi seba-riadeným učením a individuálnou preferenciou k intuícii a uvažovaniu. Vzorku tvorilo 104 administratívnych pracovníkov (♀ N = 52, ♂ N = 52) vo veku $M = 27,2$ ($SD = 3,9$). Bola použitá Škála pripravenosti k seba-riadenému učeniu (SDLRSNE; Fisher, King, 2010). Intuícia a uvažovanie boli merané škálou Preferencií k intuícii a uvažovaniu (PID; Betsch, 2004). Výsledky poukázali na vysokú mieru korelácie SDLRSNE a jej subškál iba s dimenziou uvažovania ($p < 0,001$). Ženy dosiahli výrazne vyššiu úroveň intuície v porovnaní s mužmi ($p < 0,001$). Rozdiely medzi manažérmi a ne-manažérmi boli okrem intuície vo všetkých premenných štatisticky významné ($p < 0,01$; $p < 0,05$), kde manažéri dosahovali výrazne vyššie skóre. Zistenia naznačujú, že uvažovanie súvisí so schopnosťou efektívne sa učiť, čo je prínosné najmä pre manažérov a ich kariérny rast. Naopak možno povedať, že učenie v tomto pracovnom prostredí nevyžaduje vysokú mieru intuitívneho myslenia.

Kľúčové slová: intuícia, uvažovanie, seba-riadené učenie, manažér, administratíva

Grantová podpora: VEGA 1/0547/12

Tanečný dialóg: tanečno-tréningové techniky ako nástroj na zlepšenie komunikácie v partnerskom vzťahu

Katarína Majerčíková, Mária Bratská, Gabriela Ručková

katka.majerčíková@gmail.com

Cieľom príspevku bolo skúmať u životných partnerov - netanečníkov (4 páry) zmeny v komunikácii medzi partnermi počas a po absolvovaní vybraných tanečno-tréningových techník zameraných na vzájomnú komunikáciu (realizované v troch trojhodinových stretnutiach). U všetkých účastníkov nastalo hlbšie uvedomenie si dôležitosti a potreby určitých aspektov vzájomnej komunikácie a námety na jej zlepšenie.

Kľúčové slová: tanec, terapia, komunikácia, vzťah

Úloha implicitných motívov pri kariérovom rozhodovaní

Martin Martinkovič, Lenka Beková

Ústav aplikovanej psychológie FSEV UK v Bratislave, martinkovic_martin@gmail.com

Motivácia predstavuje kľúčový aspekt pri kariérovom vývine. Do procesu rozhodovania o budúcom kariérovom smerovaní vstupujú nevedomé procesy. Teória a výskumy v oblasti motivácie sa zmieňujú o nevedomých, tzv. implicitných motívoch a rozpoznávajú tri základné motívy – výkonu, afiliácie a moci. Poznať preferovaný implicitný motív môže v poradenstve pomôcť klientovi uskutočniť uvedomejšiu kariérovú voľbu. Výskum sme realizovali na vzorke pätnástich žiakov s testovacou batériou, ktorá obsahovala tradičné testy používané pri kariérovom poradenstve I-S-T, NEO-FFI a DVP. Implicitné motívy sme zisťovali testom PSE (Picture Story Excercise). Príbehy boli kódované nezávisle dvomi výskumníkmi podľa Winterovho kódovacieho manuálu. Využili sme metodológiu zmiešaného výskumu. Realizovaný výskum poukazuje na to, že implicitné motívy zohrávajú dôležitú úlohu pri správaní a rozhodovaní a ich poznanie môže skvalitniť poradenský proces.

Kľúčové slová: kariérové rozhodovanie, implicitné motívy, PSE

Grantová podpora: Príspevok vznikol v rámci grantu VEGA 1/0547/12.

Možnosti využitia kvalitatívnych metód pri skúmaní rozhodovania

Radomír Masaryk

Ústav experimentálnej psychológie SAV, dzimejl@gmail.com

Tradičnou metodologickou doménou pri výskumoch rozhodovania je experiment. Príspevok ukazuje niekoľko príkladov výskumných projektov, ktoré pri skúmaní tém súvisiacich s rozhodovaním využívali kvalitatívne metódy. Hlavne sa zameriame na využitie metód participatívneho pozorovania a analýzy dokumentov. Na príklade pilotného projektu sledovania rozhodovacích procesov v samosprávnej akademickej inštitúcii poukazuje príspevok na možnosti a príležitosti, ale aj nástrahy a riziká práce s metódami tohto typu. V závere načrtáva možnosti ďalšieho využitia kvalitatívnych metód pri skúmaní rozhodovania.

Kľúčové slová: rozhodovanie, kvalitatívne metódy, participatívne pozorovanie

Grantová podpora: VEGA 2/0154/13: Sociálne vplyvy v individuálnom rozhodovaní

Možnosti využitia MMPI-2 v klinicko-psychologickej diagnostike: Analýza výsledkov štandardizačnej vzorky

Robert Máthé, Jana Štefániková

Katedra psychológie, FFUK, Bratislava, psychoprof@psychoprof.sk

V príspevku sú prezentované vybrané výsledky projektu štandardizácie MMPI-2 na Slovensku. Autori sa zameriavajú na analýzu a komparáciu výsledkov normotvornej vzorky a psychiatrickej populácie vo vybraných škálach. Detailnejší zámer je na nové klinické RC škály, ktoré sú v našich podmienkach skúmané po prvý raz. Výsledky sú porovnávané s výsledkami zahraničných štúdií. Výsledky poukazujú na spoľahlivú schopnosť diferenciacie dotazníka MMPI-2 medzi normou a psychiatrickou populáciou v SR.

Kľúčové slová: MMPI-2, klinicko-psychologická diagnostika, štandardizácia, psychiatrická populácia, klinické škály, RC škály

Grantová podpora: Grantová podpora: VEGA 1/0568/13 "Verifikácia aplikačných možností psychodiagnostickej metódy MMPI-2 v penitenciárnej praxi a v oblasti súdnoznaleckej činnosti"

Zdravotná sestra a pacient s afáziou: komunikačné špecifiká

Paulína Murínová, Mária Bratská

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, paulina.murinova@gmail.com

Výskum sa zaoberá problematikou komunikácie zdravotných sestier s pacientmi s afáziou. Snaží sa zachytiť jednotlivé jej charakteristiky z pohľadu zdravotných sestier pracujúcich s takýmito pacientmi. V dvoch fázach kvalitatívneho výskumu sa prostredníctvom pološtruktúrovaných rozhovorov snaží priblížiť špecifické prístupy zdravotných sestier. Zameriava sa na činitele, ktoré si pri komunikácii zdravotné sestry všímajú, takisto i na pomôcky, ktoré zdravotné sestry pri komunikácii s pacientmi s afáziou využívajú. Dôležitou oblasťou záujmu tejto práce je tiež oblasť pozitívnych a sťažujúcich podmienok pri takejto komunikácii. Druhá fáza výskumu prináša informácie z rozhovoru s vedúcou sestrou oddelenia. V našom výskume sme ako jednu z najvýznamnejších podmienok komunikácie s afatickým pacientom zistili dostatok času, pričom zdravotné sestry uvádzali práve jeho nedostatok ako jednu z najviac sťažujúcich.

Kľúčové slová: komunikácia, afázia, zdravotná sestra, komunikácia s afatickými pacientmi, komunikačné pomôcky

Partnerská spokojenost žen v akademických povoláních

Veronika Očenášková, Irena Sobotková

*Katedra psychologie, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci,
veronika.ocenaskova@seznam.cz*

Příspěvek přináší dílčí výsledky z projektu zaměřeného na zmapování partnerské spokojenosti žen pracujících v akademických povoláních. Zajímalo nás také, jaký byl subjektivní význam partnerství v životě těchto žen a jak se ženám daří skloubit osobní a profesní život. Z hlediska použitých metod šlo o smíšený typ výzkumu. Výzkumným designem byla tzv. souběžná vnořená strategie (Cresswell, 2003). Vzhledem k povaze získaných dat bylo při jejich zpracování využito zakotvené teorie. Kvalitativní data byla doplněna výsledky z dotazníkových metod. Výzkumný soubor tvořilo 30 žen v období mladé a střední dospělosti, které se věnují akademické profesní dráze tři a více let a žijí minimálně 3 roky v trvalém partnerském vztahu. Dosavadní výsledky ukazují, že ačkoliv ženy kladou důraz na svoji rodinu a partnerský život, profesní povinnosti výrazně dominují a zasahují do osobního života těchto žen. Studie vznikla díky účelové podpoře MŠMT ČR na specifický vysokoškolský výzkum udělené roku 2013 UP.

Klíčové slová: partnerská spokojenost, ženy pracující v akademickém povolání, hodnoty žen, gender, konflikt rolí, postoj partnera ke kariéře ženy

Grantová podpora: SGS FF_2013_021

Vnímání barev jako problém bezpečnosti práce

Libuše Páleníčková

VŠB -TU Ostrava, libuse.palenickova@vsb.cz

Výzkum reaguje na narůstající vizualizaci v průmyslových provozech s automatickým řízením. S rozšiřujícími se možnostmi zobrazovacích jednotek přibývá také počet barev, stylů a zobrazovacích technik. V případě krizové situace lze předpokládat, že zaměstnanec reaguje nejprve emocionálně a až následně racionálně. Naskytá se otázka, zda existuje „intuitivní“ vnímání barev. Výzkum byl proveden se 128 studenty posledního ročníku Strojní fakulty VŠB-TU, tedy jedinci, kteří už brzy budou podobné situace řešit v praxi, ale zatím jsou neškolení. Respondenti posuzovali obrázky reálných situací v průmyslových provozech ve dvou typech grafického znázornění (oba typy se v praxi užívají). Cílem výzkumu je zjištění, který typ znázornění je bližší „intuitivnímu“ vnímání.

Klíčové slová: vnímání, barevné schéma, intuitivní řešení

Prožívají učitelky svou pracovní zátěž intenzivněji než zdravotní sestry?

Karel Paulík (1), Michal Tichý (2)

(1) Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, Katedra psychologie, (2) Policie ČR, Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, paulik@osu.cz

Prezentovaná studie je zaměřena na komparaci percepce profesní zátěže (měřené Meisterovým dotazníkem) pracovníků dvou pomáhajících profesí (učitelky gymnázií, $n = 105$, věk 24-60 let, $M 41,29$ let, $SD 9,87$; zdravotní sestry, $n = 83$, věk 22-64 let, $M 38,18$ let, $SD 10,94$), u nichž se předpokládá signifikantní zátěžová expozice. Obě profese se v řadě ukazatelů pracovní zátěže jeví jako srovnatelné. V rámci skupinového hodnocení nebyla zjištěna nadměrná zátěž. Počet pracovníků s nepříznivou úrovní profesní zátěže byl u obou profesí relativně nízký (kolem 6 %). Pocity přetížení byly indikovány téměř u čtvrtiny respondentek (23,8 % učitelek, 21,7 % sester). Pocity monotonie se v nízkém procentu vyskytovaly pouze u sester (3,6 %). Stresová odezva byla ve vyšším procentu indikována u učitelek (17,1 %), než u sester (8,4 %). U obou profesí byly při vyhodnocení dle otázek jako nejkritičtější detekovány položky časová tíseň a dlouhodobá únosnost.

Klíčové slová: pomáhající profese, profesní zátěž, stres, učitelky, zdravotní sestry

Grantová podpora: 406/09/726 Psychologické aspekty zvládnutí zátěže mužů a žen

Sebaregulácia v oblasti starostlivosti o seba vo vzťahu k sebaúčinnosti u seniorov

Beáta Ráczová

Katedra psychológie FF UPJŠ v Košiciach, beata.raczova@gmail.com

Cieľom prezentovanej štúdie bolo zistiť vzťah medzi mierou sebaregulácie v oblasti starostlivosti o seba a mierou sebaúčinnosti v tejto oblasti u seniorov. Výskumnú vzorku tvorilo 80 respondentov (priemerný vek 70 rokov), z toho 30 mužov a 50 žien. Zber dát prebehol formou individuálne administrovaných dotazníkových metód a pološtruktúrovaného rozhovoru. Konkrétne bola použitá Sebauposudzovacia škála schopnosti zdravého spôsobu správania (SRAHP, Becker, Stuifbergen, Oh, Hall, 1993) na snímanie miery sebaúčinnosti v oblasti starostlivosti o seba a Dotazník sebaregulácie v oblasti starostlivosti o seba (SCRSQ, Vavricová, Lovaš, v tlači). Dáta boli štatisticky spracované prostredníctvom neparametrických testov a korelačnej analýzy. Výsledky výskumu potvrdili existenciu vzťahu medzi mierou sebaregulácie v oblasti starostlivosti o seba a mierou sebaúčinnosti v tejto oblasti, pričom bolo zistené, že seniori, ktorí majú vyššiu mieru sebaúčinnosti v oblasti starostlivosti o seba, vyššie subjektívne hodnotenie miery aktivity v priebehu starnutia, žijú v domácom prostredí a zároveň vykazujú aj vyššiu mieru sebaregulácie v oblasti starostlivosti o seba.

Klíčové slová: sebaregulácia, sebaúčinnosť, starostlivosť o seba, starnutie

Grantová podpora: VEGA 1/1258/12 s názvom: „Psychologické kontexty starostlivosti o seba“

Piers - Harris sebesuzovacie škála pro děti 2: pilotní ukazatele české verze

Eva Reiterová, Radko Obereignerů, Miroslav Orel

Katedra psychologie, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, eva.reiterova@upol.cz

Sebesuzovacie škála Piers – Harris 2 (PHCSCS – 2) je revidovaným nástrojem zachycujícím sebespojetí u dětí ve vztahu k jejich chování. Cílem pilotního výzkumu u českých dětí bylo zjistit odchylky od norem vytvorených na americké dětské populaci v subškálách metody PHCSCS – 2 (TOT, BEH, FRE, HAP, INT, PHY, POP). Zkoumaný vzorek tvořilo 92 dětí (52 dívek a 40 chlapců) základních škol Zlínského kraje, ve věku 8 - 13 let. Administrována byla česká verze škály PHCSCS – 2 obsahující 60 sebesuzovacích položek, rozdělených do šesti subškál. Škála byla zařazena jako druhá v rozsáhlejší baterii dotazníkových metod. Porovnáno bylo sedm základních ukazatelů s údaji původního normativního vzorku americké populace. Vysoce signifikantní rozdíly byly nalezeny u subškál TOT, BEH, INT a PHY. U subškál PRE, POP a HAP se signifikantní rozdíly nevyskytly. Uvedené rozdíly indikují potřebu vytvoření reprezentativních norem Sebesuzovacie škály PHCSCS – 2 pro českou populaci dětí.

Klíčové slová: sebesuzovacie škála, sebespojetí dětí, PHCSCS - 2

Grantová podpora: Rozvoj a podpora kvality ve vzdělávání, č. CZ.1.07/1.1.38/02.0034

Vplyv užívania metylkobalamínu na klinické prejavy u detí s detským autizmom

Juraj Repiský (1), Adela Čorejová (2), Jana Vojtikevičová (2)

(1) Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave, (2) Katedra farmakológie a toxikológie, Farmaceutická fakulta, Univerzita Komenského, juraj.repisky@gmail.com

Etioopatogenéza detského autizmu, ako pervazívneho vývinového ochorenia nie je jasná, predpokladá sa ale, že na jeho vzniku sa podieľajú genetické, imunologické, hormonálne, anatomické a ďalšie faktory v interakcii s faktormi prostredia. Metylkobalamín zvyšuje schopnosť metylácie buniek, čo je predpoklad pre úpravu antioxidačného statusu, oslabenie vplyvu primárnych autistických deficitov a zlepšenie primárnych excesívnych prejavov. Cieľom práce bolo vyhodnotiť mieru vplyvu užívania metylkobalamínu na klinické prejavy a kognitívne funkcie. Súbor tvorilo 28 pacientov s diagnózou detský autizmus, ktorí po dobu 200 dní užívali 500µg metylkobalamínu denne. Probandi boli hodnotení pomocou Posudzovacej škály správania autistického dieťaťa. Výsledkom podávania bolo signifikantné zlepšenie v sociálnej, behaviorálnej, komunikačnej a kognitívnej oblasti.

Klíčové slová: autizmus, metylkobalamín, kognitívne schopnosti

Uplatnenie absolventov psychológie po ukončení magisterského štúdia na pracovnom trhu

Soňa Rossi, Mária Bratská

Katedra psychológie FiF UK v Bratislave, stakacova@yahoo.com

Štúdia sa zameriava na uplatnenie absolventov psychológie (N = 116, 46 % návratnosť vyplnených batérií metodík) po ukončení magisterského štúdia na pracovnom trhu. Údaje boli zbierané prostredníctvom batérie metodík umiestnenej na internete. 78,4 % respondentov našlo zamestnanie a 41,4 % vykonáva povolanie psychológa. Najdôležitejšími aspektmi pri prijatí do zamestnania boli odbor štúdia, výsledky prijímacieho konkurzu, praktické skúsenosti a znalosť cudzieho jazyka. Najnižšiu váhu pri prijímaní do zamestnania mali študijné výsledky, špecializácia diplomovej práce, povest' a prestíž fakulty vysokej školy. Ako hlavný dôvod zamestnania sa mimo vyštudovaného odboru udávali respondenti neschopnosť nájsť si vhodnejšie zamestnanie.

Kľúčové slová: absolventi psychológie, hľadanie zamestnania, zamestnanie, aspekty prijatia do zamestnania

Usudzovanie ako súčasť múdrosti

Imrich Ruisel

Ústav experimentálnej psychológie SAV, exsru1@savba.sk

Múdrost' predstavuje konštrukt charakterizovaný bohatou kultúrnou históriou a komplexnými asociáciami. Reprezentuje prototypický ideál ľudského poznávania a osobnostného vybavenia. Podľa kognitívnej psychológie je múdrost' založená na kvalitnom usudzovaní a optimálnom riešení zložitých a neistých životných problémov. Preto sa predpokladá hľadanie optimálnej cesty medzi extrémami, dynamika medzi poznávaním a pochybnosťami, dostatočný odstup od problémov a vyrovnaná koordinácia emócií, motivácie a usudzovania. Múdrost' sa obvykle presadzuje prostredníctvom metapoznania, akceptáciou vlastných limitov, ako aj výberom optimálnych usudzovacích stratégií pri riešení problémov alebo pri sebaregulácii. Diskutuje sa o špecifickej úlohe usudzovania vzhľadom na formovanie všeobecnej a osobnej múdrosti. Získané poznatky môžu prispieť k vyššej akceptácii psychologických aspektov umenia života, vrátane integrácie analytických, estetických a morálnych aspektov prežívania.

Kľúčové slová: múdrost', usudzovanie, osobnosť, myslenie

Grantová podpora: grant VEGA č. 2/0126/12

Porovnanie reprodukčnej stratégie r/K vzhľadom k dimenzii kognitívneho štýlu „šírka kategorizácie“

Ivan Sarmány-Schuller (1), Iveta Zajacová (2)

(1) Ústav experimentálnej psychológie, SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava, (2) Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach, Nemocničná 2, 972 01 Bojnice, expssarm@savba.sk

Cieľom výskumu bolo zistiť vzťah medzi r/K reprodukčnou stratégiou a kognitívnym štýlom „šírka kategorizácie“. Sledovali sme vzťah daných premenných vzhľadom k diferencovaným kritériám (medzipohlavné rozdiely, vek, počet detí, rodinný a momentálny stav, ukončené vzdelanie, typ rodiny z akej respondent pochádza, prostredie mesta alebo dediny, sebahodnotenie v dimenzií introvert- extrovert a na sebahodnotenie respondenta, či sa považuje viac za technický alebo sociálny typ). Do výskumnej vzorky sme zaradili probantov dvoch národností - Slovákov a Čechov, celú výskumnú vzorka tvorilo 347 respondentov od 17 do 64 rokov. Výsledky neukázali významný vzťah medzi r/K reprodukčnou stratégiou a kognitívnym štýlom „šírka kategorizácie“, v každej zo sledovaných kategórií. Väčšinu v našej výskumnej vzorke môžeme označiť za stredných kategorizátorov, úzky a široký kategorizátor bol zastúpený v malom počte. Čo sa týka r/K reprodukčnej stratégie, najviac probantov z našej vzorky môžeme označiť ako K- stratégov, najviac respondentov sa nachádza v strede medzi týmito extrémami a r- stratégami sme v našej výskumnej vzorke nemali zastúpeného.

Kľúčové slová: r/K reprodukčná stratégia, kognitívny štýl, šírka kategorizácie.

Metodologická základna bilanční diagnostiky

Ivana Slavíková, Michal Karlický

Národní vzdělávací fond, o.p.s., slavikova@nvf.cz

Bilanční diagnostika je metoda poradenské práce, při které psycholog společně s klientem hledá cestu pro uplatnění schopností, dovedností, zájmů a motivace klienta pro jeho optimální začlenění do pracovních aktivit. V ČR se tato metoda využívá především pro uchazeče o zaměstnání. Psycholog používá celou škálu nástrojů, jejichž výsledky využívá při následné práci s klientem. Právě možnostem použití různých testových baterií bude příspěvek věnován především. V příspěvku bude dále představen projekt OP LZZ "Bilanční diagnostika", v rámci kterého byla vytvořena nová metodika tohoto procesu a další dokumenty. Pro zkvalitnění poskytování bilanční diagnostiky v ČR byla v červnu 2013 založena Asociace bilanční diagnostiky. Tato asociace bude metodu dále rozvíjet, zajišťovat kvalitu a připravuje sérii školení a vzdělávacích aktivit pro zájemce o tuto problematiku i samotné psychology.

Kľúčové slová: bilanční diagnostika, DIAROS, diagnostické nástroje, osobnost klienta, autoregulace, motivace

Grantová podpora: projekt OP LZZ Bilanční diagnostika, registrační číslo CZ.1.04/5.1.01/77.00070

Využití dotazníku vyučovacího stylu

Eleonora Smékalová, Soňa Lemrová

*Katedra psychologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého Olomouc,
eleonora.smekalova@upol.cz*

Ve výzkumu ani v praxi u nás není k dispozici nástroj ke zjišťování vyučovacího stylu. Proto jsme na naší katedře přeložili a upravili dotazník vyučovacích stylů podle Evansové, administrovali jej u 280-ti učitelů ZŠ a SŠ v ČR a získali orientační normy pro určení vyučovacího stylu a složek vyučovacího stylu (vstřícnost versus rezervovanost a strukturovanost versus chaotičnost). Podle složek vyučovacího stylu byly pojmenovány vyučovací typy demokrat, liberál, autokrat a robot. Dosud výzkumně použitý dotazník jsme se rozhodli nabídnout také pro praktické využití. Příspěvek předkládá výstupy šetření mezi vedoucími pracovníky čtyř škol, kterým byl dotazník představen (byly zvoleny školy velmi různé co do počtu žáků, lokality i typu). Analýza rozhovorů s řediteli škol přináší možnosti i rizika využití tohoto dotazníku. Mezi možnostmi využití se uvádí přijímání učitelů, přidělování třídnictví, vyhledávání vzdělávacích potřeb atd.

Klíčové slová: profese učitele, vyučovací styl, zjišťování vyučovacího stylu

Motivácia k štúdiu psychológie u bratislavských gymnazistov a gymnazistiek

Lenka Sokolová

Pedagogická fakulta Univerzity Komenského, sokolova24@gmail.com

Psychológia dlhodobo patrí k študijným odborom, o ktoré je medzi stredoškólákmi veľký záujem. Podľa štatistiky Ústavu informácií a prognóz školstva za rok 2012 sa o štúdium psychológie uchádzalo až 3284 študentov, čím psychológia obsadila tretie miesto v rebríčku najžiadanejších odborov. Na štúdium je však prijatých len cca 24% uchádzačov, z prvej desiatky najžiadanejších odborov je najmenšia pravdepodobnosť prijatia práve u psychológie. Podobný trend v zahraničí inšpiroval viacerých výskumníkov k skúmaniu motívov stredoškólakov k voľbe štúdia psychológie. V rámci medzinárodného dotazníkového prieskumu (34-položkový dotazník) sme oslovili 200 bratislavských gymnazistov a gymnazistiek, ktorí prejavili záujem o štúdium psychológie. Najfrekvencovanejšia zo siedmich analyzovaných kategórií motívov je odvodená od obrazu psychológie ako pomáhajúcej profesie – motív pomoci druhým, čo je zistenie konzistentné s výsledkami niektorých zahraničných štúdií (Galluci, 1997, Stewart et al, 2005).

Klíčové slová: motivácia, štúdium psychológie

Grantová podpora: KEGA 021UK-4/2013 Vyučovanie psychológie a predmetov osobnostného a sociálneho rozvoja

Vytváranie kognitívnych štruktúr v kontexte s osobnostnými dimenziami vplývajúcimi na rozhodovanie jedinca

Martina Sváková (1), Igor Brezina (2)

(1) Katedra psychológie, FF UCM Trnava, (2) Katedra psychológie, FF UK Bratislava, martinassvakova@gmail.com

Cieľom nášho výskumu bolo zamerať sa na vzťah medzi vytvorenou kognitívnou štruktúrou, presnejšie medzi osobnou potrebou kognitívneho štruktúrovania – PNS a schopnosťou dosiahnuť kognitívnu štruktúru - AACS, v kontexte s jednotlivými osobnostnými dimenziami. Súčasne bolo naším cieľom zistiť, ako vplývajú osobná potreba kognitívneho štruktúrovania a schopnosť dosiahnuť kognitívnu štruktúru, spolu so základnými osobnostnými dimenziami, na rozhodovanie jedinca. Ukazovateľom úrovne osobnostných dimenzií bol dotazník NEO, v prípade miery rozhodovania sme administrovali nami zostaveným dotazníkom, ako aj otázkami dotazníka AACS, zameranými na rozhodovanie jedinca. Výskumný súbor pozostával zo 102 respondentov, z toho 75 žien a 27 mužov, vo vekovom rozpätí od 30 do 40 rokov. Výber respondentov bol náhodný, z bežnej populácie. Výsledky nášho výskumu poukázali na negatívnu koreláciu medzi osobnou potrebou a schopnosťou vytvoriť si kognitívnu štruktúru, ako kľúčovú informáciu pre interpretáciu ďalších nadobudnutých výsledkov medzi jednotlivými premennými. Pre nízku potrebu a vysokú schopnosť dosiahnuť kognitívnu štruktúru bola príznačná nízka miera neurotizmu, s tendenciou rozhodovať sa rýchlo.

Kľúčové slová: kognitívna štruktúra, PNS, AACS, osobnostné dimenzie, rozhodovanie

Grantová podpora: Vega č. 1/1110/12

Neistota-istota a copingové stratégie v procese rozhodovania vzhľadom k profesiovej skúsenosti

Marcela Svitačová (1), Ivan Sarmány-Schuller (2)

(1) *Katedra psychologických vied, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre*, (2) *Ústav experimentálnej psychológie SAV*, marcelasvitacova@gmail.com

Príspevok je zameraný na rozhodovanie a využívanie stratégií zvládania stresu a štýlov rozhodovania v podmienkach neistoty a stresu. Zamerali sme sa na kritérium expertnosti profesionálnych vojakov. Cieľom štúdie bolo zistiť, ako stratégie zvládania stresu ovplyvňujú proces rozhodovania u profesionálnych vojakov v podmienkach neistoty a stresu. Predpokladali sme, že skúsenejší vojaci – experti budú častejšie využívať aktívne stratégie zvládania stresu v procese rozhodovania v porovnaní s menej skúsenými vojakmi – laikmi. Taktiež sme predpokladali, že adaptívne štýly rozhodovania u vojakov expertov budú pozitívne korelovať s aktívnymi stratégiami zvládania stresu v porovnaní s vojakmi laikmi v procese rozhodovania. Ďalej sme sa snažili objasniť vplyv subjektívneho prežívania neistoty-istoty na proces rozhodovania. Predpokladali sme, že subjektívne prežívanie patologickej istoty u vojakov laikov v procese rozhodovania bude v pozitívnom vzťahu s odklonovými stratégiami zvládania stresu zameranými na problém. Výskumnú vzorku tvorili profesionálni vojaci. Pre účely výskumu sme použili meracie nástroje: použili sme nami vytvorenú

simulovanú vojnovú hru, MDMQ (Mann et al., 1997), CSI (Tobinet et al., 1984; 1989) a na overenie vzťahu subjektívneho prežívania istoty- neistoty a rozhodovania sme použili Škálu neistoty- istoty (Kováč, 1969).

Kľúčové slová: Rozhodovanie. Copingové stratégie. Štýly rozhodovania. Neistota-istota. Profesionálni vojaci.

Využitie hipoterapie pri práci s deťmi a adolescentmi s poruchami správania

Ivana Szamaranszká, Bibiana Filípková

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, ivana.szamaranszka@vudpap.sk

Príspevok pojednáva o využití hipoterapie pri úprave a eliminácii prejavov porúch správania u detí a adolescentov. Umožňuje hlbšie nazrieť do práce hipoterapeuta a jeho koterapeuta - koňa. Popisuje pôsobiace faktory a rôzne techniky využívané konkrétne pri práci s deťmi a adolescentmi s poruchami správania. Príspevok je doplnený niekoľkými kazuistikami, ktoré podrobnejšie informujú o priebehu hipoterapie, ako aj o jej efekte, t.j. dosiahnutých pozitívnych výsledkoch.

Kľúčové slová: hipoterapia, deti, adolescenti, poruchy správania.

Správanie detí na Facebooku v závislosti od ich spokojnosti s rovesníckymi vzťahmi

Ivana Szamaranszká, Júlia Varholíková, Jarmila Tomková

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, ivana.szamaranszka@vudpap.sk

V príspevku pojednávame o súvislostiach medzi spokojnosťou detí s rovesníckymi vzťahmi a ich aktivitami a zážitkami na sociálnych sieťach. Výskum bol realizovaný v prvej polovici roku 2012 na 45 školách z celého Slovenska. Vzorku tvorilo 1035 žiakov 6. ročníka ZŠ a 2. ročníka SŠ. Respondenti vyplňali autorský dotazník a osobnostné dotazníky (Rosenbergova škála sebaúcty, NEO päťfaktorový osobnostný inventár, Škála na meranie úzkosti a úzkostlivosti). Autorský dotazník bol zameraný na aktivity detí na internete a sociálnych sieťach, ich skúsenosti s kyberšikanovaním a copingové stratégie. Z výsledkov výskumu vyplýva, že v závislosti od spokojnosti detí s ich rovesníckymi vzťahmi je štatisticky významný rozdiel v čase strávenom rôznymi aktivitami na internete, vytváraním si vlastného „facebookového“ imidžu, chatovaním s kamarátmi, vykonávaním a zažívaním negatívnych aktov.

Kľúčové slová: spokojnosť s rovesníckymi vzťahmi, Facebook

Aká je tvorivosť a reziliencia adolescentov z detských domovov?

Eva Szobiová, Anna Horňáková

*Katedra psychológie, Filozofická fakulta Univerzity Komenského,
eva.szobiova@fphil.uniba.sk*

Príspevok prináša pohľad na prístupy k tvorivosti a reziliencii vo vzťahu k osobnosti adolescentov, k ich rodinnému zázemiu, sociálne znevýhodneným skupinám a špecificky tým, ktorí žijú v detských domovoch. Výskumná sonda na vzorke 30 adolescentov vo veku 12 – 17 rokov, uskutočnená v detských domovoch na Západnom Slovensku nepriniesla prekvapujúce výsledky. Vzájomné vzťahy, ktoré sme medzi rezilienciou a tvorivosťou predpokladali, sa ukázali ako slabé a štatisticky nevýznamné. Na ilustráciu uvádzame kvalitatívnu analýzu dvoch respondentov, jedného s najvyšším skóre v teste tvorivosti KREATOS (Projektívny test kreativity a osobnosti) a druhého s najvyšším skóre v dotazníku reziliencie CYRM (Child and Youth Resilience Measure).

Kľúčové slová: tvorivosť, reziliencia, detské domovy, sociálne znevýhodnené prostredie.

Grantová podpora: VEGA SR č. 1/0392/11

Výber partnera u adolescentov v kontexte funkčnosti rodinného systému

Gabriela Šeboková, Denisa Šukolová

KPsV, FSVaZ, UKF v Nitre, gabriela.sebokova@ukf.sk

Cieľom štúdie bolo zistiť vzťahy medzi preferenciami výberu partnera u adolescentov a fungovaním rodiny. Na meranie preferencií sme zostavili dotazník na základe Q-dizajnu, merajúci 6 stratégií výberu partnera. Na meranie fungovania rodinného systému sme použili FACES IV (kohézia/adaptabilita) a Škálu rodinnej komunikácie a rodinnej spokojnosti (Olson, 2010; Olson, Barnes, 2010). Vo vzorke bolo 90 stredoškolákov (44 CH, 46 D) a 81 vysokoškolákov (47 CH, 34 D). V strednej adolescencii sme u dievčat zaznamenali vzťahy medzi vyhľadávaním oddaného typu a rigidnou adaptabilitou a hravým typom a ukazovateľmi nefunkčnej rodiny. U chlapcov sme zistili vzťahy medzi obohacujúcim typom a ukazovateľmi funkčnej rodiny a medzi zrelým typom a chaotickou adaptabilitou. V neskorej adolescencii sa ukázali u dievčat vzťahy medzi zrelým typom a prepletenou kohéziou, a obohacujúcim typom a nespokojnosťou s rodinou. U chlapcov sme zaznamenali vzťahy medzi obohacujúcim typom a ukazovateľmi funkčnej rodiny.

Kľúčové slová: adolescencia, výber partnera, funkčnosť rodiny

Grantová podpora: VEGA 1/0903/13

Výskyt záťažových situácií u študentov psychológie v bakalárskom štúdiu

Alexandra Šelingerová, Mária Bratská

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, selingerovaalexandra@gmail.com

Príspevok sa zaoberá problematikou výskytu záťažových situácií a stratégií zvládania u študentov 1. ročníka psychológie bakalárskeho štúdia. Práca prináša výsledky kvantitatívneho výskumu (dotazníky D-S-F (D2), Š-F-S (V3), COPE, NEO-FFI) uskutočneného so študentmi 1. ročníka psychológie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (N = 73) a ich interpretáciu. Výsledky dokumentujú mieru frustrácie a spokojnosti v jednotlivých oblastiach života študentov a poukazujú na preferenciu stratégií zvládania a na korelácie medzi osobnostnými faktormi a copingovými stratégiami.

Kľúčové slová: záťažové situácie, zvládanie, študenti bakalárskeho štúdia psychológie

Aplikácia výskumu v oblasti kognitívneho a rozhodovacieho štýlu vo vzdelávaní a manažmente

Jozef Šimúth, Jr. (1), Ivan Sarmány-Schuller (2)

(1) Vysoká škola manažmentu v Trenčíne, (2) Ústav experimentálnej psychológie SAV v Bratislave, jsimuth@vsm.sk

Príspevok popisuje výskumné nástroje na meranie kognitívneho štýlu a štýlu rozhodovania. Okrem analýzy výskumných nástrojov, poukazujeme na ich možné využitie vo vzdelávaní, manažmente ľudských zdrojov ako aj v znalostnom manažmente. V príspevku uvádzame charakteristiku metodiky a psychometrické vlastnosti „Indikátora kognitívneho štýlu“ (Cognitive Style Indicator - CoSI) autorov Cools and Van den Broeck (2007) na vzorke 613 probantov a porovnanie s metodikou DSMQ (Decision making style questionnaire, Scott a Bruce, 1995) . Výsledky komparácie metodík CoSI a DSMQ ukázali súvislosti medzi racionálnym rozhodovacím štýlom a analyticky - poznávajúcou dimenziou kognitívneho štýlu ($r = -0.29, p < 0.01, n = 14$) a plánujúcou dimenziou kognitívneho štýlu ($r = -0.27, p < 0.01, n = 145$); vyhýbavým štýlom rozhodovania a plánujúcou dimenziou kognitívneho štýlu ($r = -0.22, p < 0.01, n = 145$) a analyticky – poznávajúcou dimenziou kognitívneho štýlu ($r = 0.21, p < 0.01, n = 145$). Naše zistenia poukazujú na možnosti aplikovania výskumných zistení v oblasti kognitívnych a rozhodovacích štýlov ako i riešenia praktických otázok vo vzdelávaní a manažmente.

Kľúčové slová: kognitívny štýl, štýl rozhodovania, vzdelávanie, manažment

Grantová podpora: Leonardo Da Vinci Transfer of Innovation Project - CZ/12/LLP-LdV/TOI/134004

Možnosti využití stresového profilu v KBT

Pavel Škobrtal

Ostravská univerzita v Ostravě, pavel.skobrtal@email.cz

Stresový profil je výsledkem měření psychofyziologické aktivity pacienta během zátěžových situací, které jsou navozovány nejčastěji různými zkouškovými situacemi. Z fyziologických proměnných se obvykle měří tepová frekvence, kožně galvanické napětí, dechová frekvence, změny v teplotě pokožky a svalové napětí. Získáme tak objektivní náhled na to, jak pacient reaguje. Stresový profil pak slouží jednak k edukaci pacienta, kdy mu takto můžeme názorně vysvětlit, jak jeho tělo reaguje na zátěž a současně nám stresový profil poskytuje i objektivní měřítko toho, jak postupuje terapie pacienta. Výhodu stresového profilu spatřujeme zejména v tom, že lze tímto způsobem pacientovy jasné a názorně vysvětlit fungování jeho těla a osvětlit, jaký panuje vztah mezi psychickou a fyziologickými odpověďmi jeho těla. Zejména v edukační fázi KBT nám přijde užití testového profilu pro jeho názornost a srozumitelnost vhodné.

Klíčové slová: KBT, stresový profil, psychofyziologie, biofeedback

Atraktivita tváře a postavy

Lenka Šrámková

Katedra psychologie, Univerzita Palackého v Olomouci, lenkasramkova@centrum.cz

V prezentovaném výzkumu se jedná o definování atraktivního a neatraktivního muže, resp. ženy. Pro účely výzkumu bylo vyfoceno jedenáct mužů a jedenáct žen jednak formou portrétové fotografie, jednak fotografií celé postavy. Následně byly tyto fotografie předány na posouzení skupině policistů (z důvodu příbuznosti se souborem plánovaného výzkumu), kteří je měli ohodnotit subjektivně co do atraktivity, a souboru umělců, kteří fotografie měli ohodnotit odborně co do atraktivity. Sledovaná byla korelace mezi atraktivitou tváře a atraktivitou postavy. Hlavním cílem prezentované studie bylo určit atraktivní, resp. neatraktivní jedince pro potřeby plánovaného výzkumu týkajícího se rozhodování policie. Výsledky ukázaly vysokou korelaci mezi atraktivitou tváře a atraktivitou postavy (0,97 pro ženy a 0,90 pro muže). Byly definovány fotografie, které budou použity do následujícího výzkumu. Prezentovaný výzkum má charakter předběžného sdělení.

Klíčové slová: atraktivita tváře, atraktivita postavy

Grantová podpora: SGS IGA FF_2013_038

Self u rozumově nadaných dětí – výzkum v průběhu

Ester Šromová, Jan Šmahaj

Katedra psychologie, Univerzita Palackého Olomouc, estersromova@seznam.cz

Příspěvek se týká zvyšujícího se zájmu odborné i široké veřejnosti o problematiku intelektově nadaných dětí a zkoumání jejich sebepojetí. Teoretické ukotvení problematiky zahrnuje vybrané teorie inteligence, které v této problematice zaujímají důležité nikoliv jediné místo. Téma přitahuje pozornost i z pohledu diagnostiky nadaných dětí. V rámci dalších důležitých vnějších faktorů ovlivňující rozvoj nadání jedince patří rodinné prostředí, vzdělávací prostředí, vliv vrstevníků aj. Self koncept je jeden ze základních kamenů lidské psychiky určující kvalitu života. Příspěvek přináší dílčí výsledky probíhajícího výzkumu (SGS-IGA FF 2013 040) u žáků druhého stupně vybraných základních škol Olomouckého a Zlínského kraje. Povaha výzkumu je kvantitativní. V rámci sběru dat byl využit test struktury inteligence (I-S-T 2000 R) a test mapující strukturu self-konceptu (TSCS-II). Cílem výzkumu je zjistit, zda rozumové nadání ovlivňuje sebehodnocení dětí, a zda se liší od dětí s průměrným nadáním.

Klíčové slová: rozumově nadané děti, self, sebehodnocení, inteligence, IST2000R, TSCSII

Grantová podpora: IGA FF 2013 040 - výzkum byl podpořen díky účelové podpoře na specifický vysokoškolský výzkum udělený roku 2013 Univerzitě Palackého v Olomouci Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Preferencie psychologických (osobních) charakteristik pri výbere partnera v strednej a staršej adolescencii

Denisa Šukolová, Ivan Sarmány-Schuller

Katedra psychologických vied, FSVaZ, UKF v Nitre, denisa.sukolova@gmail.com

Cieľom štúdie bolo zistiť preferencie pri výbere partnera u adolescentov vzhľadom na vek, pohlavie, vierovyznanie, sexuálnu skúsenosť a počet predchádzajúcich romantických vzťahov. Na meranie preferencií sme zostavili 57 položiek, ktoré reprezentovali žiaduce psychologické (osobné) charakteristiky partnerov. Položky hodnotilo na 11 bodovej matici kvázi-normálnej distribúcie 219 adolescentov vo veku od 14 do 22 rokov (ch - 108 , d - 111). Z pohľadu veku a počtu skúseností s romantickým partnerom sme nezaznamenali žiadnu psychologicky významnú súvislosť. Chlapci skórovali vyššie v indikátoroch starostlivosti o zovňajšok/zdravie a vo vyhýbaní sa promiskuite, dievčatá vo vyhýbaní sa agresivite a duchovnom založení. Sexuálne neaktívni skórovali vyššie v romantizme, vyhýbaní sa promiskuite, slušnosti, zrelosti a potrebe zdieľania voľného času. Veriaci skórovali vyššie v indikátoroch rodinného založenia a partnerskej exkluzivite.

Klíčové slová: výber partnera, adolescencia, psychologické/osobné charakteristiky

K existenciálnej teórii smútenia Thomasa Attiga

Tatiana Taročková

Katedra psychológie, Filozofická fakulta Univerzity Komenského, tarockova@fphil.uniba.sk

Cieľom príspevku je najskôr v stručnom prehľade ukázať, ako sa menili pohľady na smútenie pri strate milovanej osoby od raných teórií smútenia až po súčasnosť. V centre nášho záujmu je porovnanie štádiálnych a fázových teórií procesu smútenia s teóriou Thomasa Attiga, ktorý sa inšpiroval existenciálnou filozofiou M. Heideggera. Z hľadiska tradičných teórií smútenia smrť blízkej osoby je udalosť, ktorá do nášho života prináša komplexnú smútkovú reakciu, pri ktorej nemáme na výber. Jednotlivci v podstate pasívne prechádzajú postupnosťou štádií či fáz smútenia, resp. procesom liečby alebo uzdravovania sa zo zármutku. T. Attig uvádza, že stratu blízkeho ani našu reakciu na túto udalosť nemôžeme zmeniť. Môžeme iba odpovedať aktívnym smútením s možnosťou rozhodovať sa. Smútenie ako odpoveď je procesom „preučenia sa sveta“ (relearning the world) - okolitého sveta, sveta vzťahov k iným, vlastného sveta a vzťahu k stratenej blízkej osobe (hľadanie trvajúcej lásky v separácii od blízkeho).

Kľúčové slová: smútková reakcia, smútková odpoveď, „preučenie sa sveta“

Svetový deň bezpečného internetu

Michaela Tatárová

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Lučenci, miska.tatarova@gmail.com

Virtuálne prostredie, prostredie online technológií a mobilných telefónov, je neoddeliteľnou súčasťou života detí a mládeže, preto je potrebné, zamerať sa na ich bezpečnejšie a zodpovednejšie používanie, použitím preventívnych aktivít. Cieľom príspevku je upriamiť pozornosť na Svetový deň bezpečného internetu v Lučenci v rokoch 2012 a 2013 z pohľadu hlavných realizátorov, ktorými bolo 38 rovesníkov (peer aktivistov), žiakov 7. a 8. ročníka základných škôl okresu Lučenec (23 dievčat a 15 chlapcov). Na zhodnotenie akcie sme použili nami vytvorený dotazník zameraný na Svetový deň bezpečného internetu, ktorý sme vyhodnocovali kvalitatívne a kvantitatívne. Zistili sme, že peer aktivisti si uvedomujú nevyhnutnosť zakomponovania preventívnych aktivít v rámci virtuálneho prostredia. Najvhodnejším spôsobom, ako ich uskutočňovať je, podľa nich, vytváranie rovesníckych programov. Zdôraznili sme potrebu predstavenia týchto aktivít aj rodičom detí a mládeže.

Kľúčové slová: virtuálne prostredie, svetový deň bezpečného internetu, peer program, rovesnícke aktivity

Vzťah sebaúcty adolescentov s tým, čo robia a čo zažívajú na sociálnej sieti Facebook

Jarmila Tomková, Júlia Varholíková, Ivana Szamaranszká

VÚDPaP, jarmila.tomkova@vudpap.sk

Príspevok ponúka časť zistení širšie koncipovaného výskumu o používaní internetu a sociálnych sietí deťmi a adolescentmi. Vo vzťahu k miere sebaúcty je analyzovaná časť dát popisujúcich užívateľské návyky, angažovanosť do jednotlivých aktivít, zámery používania Facebooku ako aj zažívané a iniciované negatívne činy. Vzorka zahrňuje 545 študentov a je reprezentatívna pre populáciu druhých ročníkov SŠ a gymnázií Slovenska. Zber dát prebehol v r. 2012 skupinovým administrovaním elektronického dotazníka žiakom v prostredí školy za prítomnosti výskumníčov. Korelačná a variačná analýza bola robená pomocou SPSS 15. Boli zistené slabé alebo štatisticky nevýznamné vzťahy medzi sebaúctou a väčšinou premenných. Adolescenti so zníženou sebaúctou však zažívajú na Facebooku významne viac negatívnych činov, ktoré by mohli spadať do kategórie kyberšikanovanie.

Kľúčové slová: sebaúcta, Facebook, adolescenti, používateľské návyky, negatívne činy na Facebooku

Potreba štruktúry vo vzťahu k intuitívnemu rozhodovaniu

Mária Túnyiová, Ivan Sarmány-Schuller

Ústav experimentálnej psychológie, SAV, maria.tunyiova@savba.sk

Somatické markery sú telesné fyziologické zmeny, ktoré sa vyvíjajú v procese rozhodovania a v neštruktúrovaných či neistých situáciách pôsobia tak, že intuitívne „navádzajú“ na výhodné rozhodnutia a „odrádzajú“ od riskantných. V projekte výskumu predpokladáme, že keďže individuálne rozdiely v potrebe štruktúry môžu ovplyvniť to, ako ľudia rozumejú a prežívajú rôzne situácie, pravdepodobne predurčujú aj ich intuitívne rozhodovanie. Predpokladáme, že sa u ľudí s vysokou potrebou štruktúry rýchlejšie vyvinú somatické markery, čo sa odrazí na spôsobe ich rozhodovania. Zároveň predpokladáme, že ľudia s vysokou potrebou štruktúry budú pomerne stabilne preferovať rovnakú voľbu v porovnaní s ľuďmi s nízkou potrebou štruktúry. Vzorku budú tvoriť muži a ženy vo veku 20-25 rokov. Potreba štruktúry bude meraná testom Personal Need for Structure (Neuberg, Newsom 1993) a intuitívne rozhodovanie pomocou experimentálnej úlohy Iowa Gambling Task (Bechara et al., 1994).

Kľúčové slová: potreba štruktúry, somatické markery, intuícia

Grantová podpora: VEGA 2/0126/12

Konace a rozhodování v systému mysli

Pavel Uhlář

Katedra psychologie FF UK v Praze, pavel.uhlar@ff.cuni.cz

K emocím, motivaci a kognici jako základním konstitutivním složkám mysli přistupuje zejména u lidí s rozvinutější psychikou konace jako evolučně adaptivní systémotvorná a usměrňující komponenta. Svou povahou je to entelechicky nejryzejší složka mysli. Strukturálně vzato navazuje jak na emoce jako pravděpodobně nejstarší psychické jevy, tak na motivaci jako složku s emocemi v určitých oblastech těsně spjatou, až po kognici jako jev hlavně energeticky vzato nedostatečně sycený. Funkcionálně vzato konace plní roli sladění uvedených komponent s ohledem na teleologické, kauzální a instrumentální aspekty psychické činnosti a návazně jak činnosti vnější, tak sociálního styku; z jiného pohledu lze říci chování. Konace tak vykazuje zastřešující roli v systému mysli nebo z hlediska činnosti možná výstižněji řečeno subjektu činnosti – osobnosti. Díky svorníkové roli rozhodování v rámci řídicího cyklu činnosti má vztah rozhodování a konace podobu podvojného vzájemného působení pro zajištění uvedených cílových a intencionálních účinků.

Obraz uživatelův Facebooku (prierezové výsledky výskumu)

Júlia Varholíková, Ivana Szamaranská, Jarmila Tomková

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, julia.varholikova@vudpap.sk

Obraz uživatelův Facebooku (prierezové výsledky výskumu) V našom príspevku predkladáme prierezové výsledky širšie zameraného výskumu ohľadom používania sociálnej siete Facebook. Zber dát prebehol v prvej polovici roka 2012. Respondenti v školách vyplňali elektronický autorský dotazník mapujúci správanie sa na Facebooku, typ preferovaných aktivít, zámery používania profilu, zažitie resp. podieľanie sa na kyberšikanovaní. Respondentov (N= 1035) sme rozdelili do dvoch vekových kategórií– žiaci 6. ročníkov základných škôl a sekúnd osemročných gymnázií (11-13 roční, priemerný vek - 11,88; N=460) a 2. ročníkov stredných škôl (15-18 roční, priemerný vek – 16,57; N=575). Výskumná vzorka mala reprezentatívny charakter. Deskriptívnou analýzou sme spracovali výsledky obidvoch skupín respondentov v spôsobe používania Facebookového profilu. Tieto výsledky nám poskytujú charakteristický obraz užívateľov vzhľadom na ich vek.

Kľúčové slová: Facebook, sociálne siete, používateľské návyky, virtuálne prostredie, deti, adolescenti

Cirkadiánní preference ve vztahu k osobnosti

Zuzana Vávrová

Katedra psychologie Filozofická fakulta UP v Olomouci, vavrova.zuzka@gmail.com

Příspěvek je věnován cirkadiánním preferencím ve vztahu k teorii temperamentu a charakteru C. R. Cloningera. Cirkadiánní preference odráží odlišnosti projevů biologické přibližně 24 hodinové rytmicity v širokém spektru fyziologických či psychologických proměnných. Bipolární dimenze ranních (tzv. ranní ptáčata) a večerních (tzv. noční sovy) typů byla ověřována Dotazníkem ranních a večerních typů (MEQ). Revidovaná verze Inventáře temperamentu a charakteru (TCI-R) byla použita ke kvantifikaci osobnostních vlastností v sedmi základních osobnostních dimenzích - Vyhledávání nového, Vyhýbání se poškození, Závislost na odměně, Perzistence, Sebeřízení, Kooperativnost a Sebepřesažení. Výběrovým soubor tvořili studenti vysokých škol (N=99) ve věku od 20 do 28 let. Večerní typy dosáhly vyšších skóre na škále Vyhledávání nového ($r=,274$) a Závislost na odměně ($r=,198$). Překlad dotazníku MEQ vykázal velmi dobrou míru reliability ($\alpha=0,85$). Příspěvek vychází z DP obhájené na Katedře psychologie UPOL.

Klíčové slová: cirkadiánní preference, chronotypy, osobnost, Cloninger, temperament, charakter

Sebaponímanie a prežívanie adolescentov so sluchovým postihnutím v kontexte ich školskej integrácie

Katarína Zborteková

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, zbortekova1@post.sk

Školská integrácia zdravotne znevýhodnených dospelievajúcich prináša okrem otázok týkajúcich sa procesu ich vzdelávania aj otázky akými sú formovanie vlastnej identity, prijatie svojho postihnutia a sociálne začlenenie. V našich i zahraničných sledovaniach sa opakovane potvrdilo, že nepočujúci žiaci sú v kolektíve svojich počujúcich spolužiakov často prehliadaní a sociálne izolovaní. Je to najmä komunikačná bariéra (nižšia slovná zásoba, agramatický a ťažšie zrozumiteľný rečový prejav, nepresné zachytenie a dekodovanie zdieľaných informácií), ktorá komplikuje proces vzájomnej interakcie, poznania a spolupráce medzi nepočujúcimi a ich rovesníkmi. Dlhodobá konfrontácia so svojou odlišnosťou, frustrácia s nedostatočne uspokojenou potrebou sociálnej akceptácie a spolupatričnosti sa v prežívaní nami sledovaných adolescentov prejavila formou zvýšenej hladiny anxiety, adjustačnými ťažkosťami, vyšším výskytom introvertnej orientácie a sebaopozorovania, známami depresivity a autoagresie.

Klíčové slová: nepočujúci adolescenti, školská integrácia, sociálne začlenenie, sebaponímanie

Organizačný výbor 31. ročníka konferencie Psychologické dni

Vás pozýva na

Spoločenský večer

Štvrtok 12. septembra 2013 o 19.00 hod.

Reštaurácia BRITT, Hraničná 16, Bratislava

www.brittrestaurant.sk

Vzdialenosť od fakulty 1600 metrov (autom 4 min., pešo 19 min).

Pri vstupe sa prosím prezentujte konferenčnou menovkou.

Spoločenský večer má neformálny charakter.

